

KRYNICKIE ZDROJE

NR 1/2 2021

GAZETA LOKALNA

(246/247) R. XXVI **Cena: 5 zł**

Odsłonięcie pomnika bł. ks. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Krynicy- Zdroju

Fot. P. Basalyga

Fot. P. Basalyga

*Życzymy, aby nadchodzące
Święta Bożego Narodzenia
były dla Wszystkich radosnym,
pełnym pokoju czasem
spędzonym w otoczeniu
najbliższych,
a każdy dzień nadchodzącego
Nowego Roku obfitował
w dobre i szczęśliwe chwile.*

*Dyrektor i pracownicy
Biblioteki Publicznej w Krynicy-Zdroju,
redakcja gazety lokalnej „Krynickie Zdroje”*

Cosimo Rosselli (1485-1507), Adoracja Dzieciątka Jezus, Holenderskie Muzeum Narodowe

Fot. P. Basalyga

Odsłonięcie pomnika bł. ks. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Krynicy-Zdroju

Po roku starań i zbierania środków, inicjatywa powstania pomnika bł. księdza Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Krynicy-Zdroju została zrealizowana. W dniu 8 grudnia 2021 r. odbyła się uroczystość odsłonięcia i poświęcenia popiersia Prymasa Tysiąclecia. Data tego historycznego dla miasta wydarzenia - święto Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny nie jest przypadkowa. Prymas przez całe życie był wielkim czcicielem Matki Bożej, a dokładnie rok temu, w tym samym dniu miało miejsce wmurowanie kamienia węgielnego pod pomnik.

Uroczystość uświetnił swoją obecnością ks. arcybiskup Henryk Nowacki, który przez ponad 20 lat pracował w służbie dyplomatycznej Stolicy Apostolskiej, pełniąc funkcję sekretarza, radcy i nuncjusza apostolskiego w państwach Europy i Ameryki Południowej oraz Środkowej. Pod Jego przewodnictwem o godz. 9.00 w Kościele Zdrojowym rozpoczęła się Msza św. Eucharystię koncelebrowali: dziekan Dekanatu Krynickiego ks. Jan Wnęk, ks. Andrzej Liszka, proboszcz Parafii Zdrojowej i wiceprzewodniczący Społecznego Komitetu Budowy Pomnika bł. ks. Kardynała Stefana Wyszyńskiego, kapłani dekanatu krynickiego: ks. Ludwik Kiełbasa, ks. Eugeniusz Szymczak, ks. Marian Majka oraz ks. Kazimierz Markowicz, proboszcz Parafii Zdrojowej do 2002 r.

W Mszy św. uczestniczyli także przedstawiciele władz samorządowych: Piotr Ryba, burmistrz a zarazem Przewodniczący Społecznego Komitetu Budowy Pomnika bł. ks. Kardynała Stefana Wyszyńskiego i Irena Weber – Grelecka, Przewodnicząca Rady Miejskiej oraz pozostali członkowie Społecznego Komitetu Budowy (Agata Jarosz, Piotr Szyszka, Zdzisław Skwarek i Magdalena Druszką), a także zaproszeni goście. Do liturgii włączyli się członkowie Zakonu Rycerzy Jana Pawła II i Wojownicy Maryi. Po Mszy św. uczestnicy uroczystości wysłuchali fragmentu rozważań Stefana Kardynała Wyszyńskiego z książki pt. *Miłość, na co dzień* w interpretacji Karoliny Fortuny, a następnie osobistego świadectwa Jolanty Dolbarkowskiej, członkini Instytutu Prymasowskiego.

Dalsza część uroczystości odbyła się przed kaplicą pw. Przemienienia Pańskiego i Matki Bożej Częstochowskiej w Parku Zdrojowym, przed którą został postawiony pomnik. Poświęcenia dokonał ks. arcybiskup Henryk Nowacki, który wspólnie z burmistrzem Piotrem Rybą odsłonił popiersie. Następnie przedstawiciele Społecznego Komitetu Budowy i delegacje NSZZ Solidarność złożyli pod pomnikiem wiązanki

kwiatów. Organizatorzy przygotowali z tej okazji wydarzenie towarzyszące: wystawę plenerową Biblioteki Publicznej na placu przed Kościołem Zdrojowym pt. „Krynickie ślady Prymasa Tysiąclecia. W Pijalni Głównej zaprezentowano dwie ekspozycje: „Wyszyńskiego i Wojtyły gramatyka życia” – przygotowaną przez Instytut Pamięci Narodowej oraz Muzeum Jana Pawła II i Prymasa Wyszyńskiego oraz wystawę poświęconą publikacjom autorstwa bł. Kardynała Stefana Wyszyńskiego Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Nowym Sączu. Z okazji odsłonięcia pomnika została wydana okolicznościowa publikacja pt. *Błogosławie góry i pagórki Pana...*

Pomysł budowy pomnika zainicjował w 2020 r. śp. Henryk Opilo, który włożył wiele sił i zaangażowania w jego realizację, m. in. zawiązanie Społecznego Komitetu Budowy, prowadzenie działań formalno-prawnych oraz koordynację wykonania popiersia. Inicjatywę podjęła Akcja Katolicka Dekanatu Krynickiego, a następnie poparła Rada Miejska oraz burmistrz Piotr Ryba, zaś honorowym patronatem objął Biskup Tarnowski Andrzej Jeż.

Pomnik powstał ze środków zebranych wśród kryniczian i gości uzdrowiska oraz przekazanych na konto przez ofiarodawców z całej Polski. Cokół został wykonany z kamienia piaskowego przez Jana Sędzika. Popiersie Prymasa to odlew z brązu rzeźby autorstwa Ignacego Proszowskiego wykonanej w 1957 r. Artysta wielokrotnie gościł Prymasa w swojej willi „Nemo” podczas Jego krynickich urlopów. Oryginał wizerunku jest własnością Instytutu Prymasowskiego Kardynała S. Wyszyńskiego w Warszawie. Wykonawcą odlewu pomnika jest Piotr Piszczykiewicz.

Kolejne zamierzenie Społecznego Komitetu to powstanie popiersia arcybiskupa Antoniego Baraniaka, sekretarza Prymasa Stefana Wyszyńskiego, kapłana uwięzionego i katowanego w latach komunizmu. Krynica była dla niego przez wiele lat miejscem rekonwalescencji i wypoczynku. W zamierzeniu, pomnik ma stanąć również przed kaplicą w Parku Zdrojowym. Środki na ten cel można wpłacać na to samo konto, pod którym zbierano fundusze na popiersie Prymasa Tysiąclecia, z dopiskiem „Na pomnik arcybiskupa Antoniego Baraniaka”.

Bank PKO BP
nr konta 22 1020 3453 0000 8902 0318 7549

A. Jarosz

Barbara Cieniawa

Dr n. med. Tadeusz Cieniawa. Praca w Krynicy

Barbara Cieniawa, lekarz stomatolog, prezes Towarzystwa Kulturalnego im. Jana Kiepury w Krynicy-Zdroju, autorka kilku powieści i wspomnień, a także biografii męża, dr n. med. Tadeusza Cieniawy (1934-1994). Poniżej publikujemy fragmenty odnoszące się do pracy Tadeusza Cieniawy w Krynicy-Zdroju.

Od lutego 1967 roku do września 1976 przez dziewięć lat mieszkaliśmy w Krynicy u moich rodziców. Mąż rozpoczął pracę w poradni laryngologicznej w Krynicy, podlegającej Powiatowemu Oddziałowi Zdrowia, którego dyrektorem był dr Tadeusz Płatek. Poradnia mieściła się w tak zwanym Starym Ośrodku Zdrowia. Mąż współpracował z nim organizacyjnie, był też współzałożycielem pierwszego Zespołu Opieki Zdro-wotnej (ZOZ) w Krynicy i w Polsce. To był rok 1970. Pełnił też funkcje zastępcy dyrektora ZOZ-u do spraw otwartego lecznictwa.

Tadeusz Cieniawa z żoną Barbarą. Fot. ze zb. prywatnych.

Pani Ewa Maternicka, emerytowana przełożona pielęgniarek, tak oto wspomina mojego męża i ten okres pracy przychodni:

W 1968 r. rozpoczęto budowę przychodni specjalistycznej, nazwanej później Nowym Ośrodkiem Zdrowia. Działać miała w ramach ZOZ-u. Dr Cieniawa zaangażował się w budowę, często zaglądał i podpowiadał, gdzie rozmieścić poszczególne gabinety, jak wyposażyć już na etapie budowy pracownię radiologiczną. Pilnował, żeby wyłożona była barytem chroniącym personel i pacjentów przed promieniowaniem RTG. Przychodnia mieściła wszystkie gabinety specjalistyczne i podlegały pod nią okoliczne poradnie w Muszynie, Piwnicznej, Grybowie i innych, w sumie dziewięciu miejscowościach. W związku z tak dużą liczbą podległych jednostek co tydzień ordynatorzy oddziałów wraz z pielęgniarką naczelną jeździli na tak zwane patronarze do poszczególnych jednostek. Po otwarciu przychodni

doktor został jej kierownikiem, pracując jednocześnie jako laryngolog. Bardzo starał się o dobre wyposażenie poradni laryngologicznej. Wiele zabiegów chirurgicznych z zakresu laryngologii wykonywał sam, aby nie odsyłać pacjentów do szpitala na oddział laryngologiczny do Nowego Sącza. Był bardzo dobrym specjalistą, miał duże doświadczenie, intuicję w stawianiu diagnozy i leczenia. Miał zdolności manualne. Pacjenci po takich zabiegach, odwożeni byli do szpitala w Krynicy na dalszą hospitalizację. Do końca leczenia byli odwiedzani codziennie przez doktora.

Nowy Ośrodek Zdrowia mieszczący gabinety specjalistyczne, obok Pogotowie Ratunkowe. Fot. ze zb. prywatnych

O konsultacjach pacjentów szpitalnych, zwłaszcza po operacjach tarczycy, czy też na oddziale pediatricznym, wspomina pracująca w tym okresie w szpitalu pielęgniarka Halina Fedorczak:

Wspominam go bardzo miło, bo był wesołym, miłym i przystępnym. Dobrze się z nim współpracowało. Zawsze cierpliwie czekał, aż przygotuję pacjenta do wizyty. Bil od niego spokój i dobry nastrój...

Mąż był kierownikiem tego ośrodka, aż do momentu wyjazdu na Słowację w 1976 roku.

Osiedlenie się w uzdrowisku zmobilizowało męża do zajęcia się zagadnieniami balneologii. Postanowił zgłębić temat i rozpoczął specjalizację pierwszego stopnia z balneologii w Instytucie w Poznaniu. W 1972 r. opublikował w Balneologii Polskiej, tom XVII, zeszyt 3 pracę: *O stosowaniu miejscowym wody „Jan” i „Zuber” w leczeniu przewlekłych zanikowych nieżytów błon śluzowych nosa w Krynicy*. Mąż należał do Krynickiego Towarzystwa Lekarskiego, którego członkowie spotykali się w ośrodku sanatoryjnym Lwigród i omawiali uzdrowiskowe problemy oraz zagadnienia balneologii w Krynicy. Był też żywo zainteresowany badaniami prowadzonymi przez

doktora Czesława Beleca na temat skuteczności działania wody „Słotwinki”. Napisał artykuł do „Kon-frontacji” nr 12 pod tytułem: „Słotwinka” - *zapobiega nowotworom?* Inne dwa artykuły w „Konfrontacjach” nr 7 i 12 jego autorstwa to *Wysowa kontra Krynica* i *Leczmy człowieka a nie jego narządy*. Artykuły te poświęcone są leczeniu uzdrowskiemu. Przedstawia w nich własne koncepcje ulepszenia i poprawy działania służby zdrowia w uzdrowsku. Po zrobieniu specjalizacji pierwszego stopnia z balneologii, zrobił drugi stopień i zaczął prowadzić dla kuracjuszy prelekcje, na których uświadamiał zalety i korzyści leczenia uzdrowskiego.

Dr Tadeusz Cieniawa w gabinecie zabiegowym w trakcie badania. Fot. ze zb. prywatnych

W okresie kiedy dyrektorem Zespołu Opieki Zdrowotnej był dr Tadeusz Płatek, mój mąż opisał kilka ciekawych przypadków medycznych z własnej praktyki lekarskiej, które opublikował w artykułach: *Przypadek nawracającego zapalenia chrząstek* (Otolaryngologia Polska 1971. XXV), *Język czarny wlochaty* (Polski Tygodnik Lekarski 1971 XXVI) *Panchondritis chronika s. syndrom Askanazi* (Wiadomości Lek. 1971). Był również autorem dwóch książek. Pierwsza na temat sauny ukazała się w roku 1975 i nosiła tytuł *Sauna w domu i zakładzie pracy*. Po jej opublikowaniu, w „Echu Krakowa” ukazał się wywiad pod tytułem *Hartuje i wzmacnia ciało. Sauna po polsku*. Przeprowadzający wywiad (JAF) tak oto przedstawił autora: *Jednym z wielkich propagatorów sauny jest znany przed laty lekkoatleta, a obecnie specjalista balneolog, dyrektor jednego z najnowocześniejszych*

sanatoriów „Budowlani” w Krynicy - dr T. Cieniawa. Na pytanie redaktora, na czym polega leczniczy wpływ sauny? Mąż odpowiedział: (...) sauna wywiera wpływ na cały organizm, zwiększa jego wydolność i odporność szczególnie po dużym wysiłku fizycznym np. u sportowców, albo po silnym stresie emocjonalnym, którego człowiekowi w XX wieku nie brakuje. Działa też korzystnie przy przeziębieniach, przy schorzeniach gośćcowych, przy napięciach w menopauzie i bolesnym miesiączkowaniu, przy niepokojach i lęku. Korzystnie wpływa przy otyłości i wielu innych schorzeniach, naturalnie nie wszystkich. Są też przeciwwskazania jak nadciśnienie, choroby serca, choroby zakaźne, stany zapalne i ogniskowe. Jest to zabieg fizyczny, w którym wykorzystuje się trzy główne bodźce: różnice termiczne, okresowe zmiany wilgotności i zwiększenie pola magnetycznego. Uważam, że z biegiem lat, nastąpi wzrost saun zwłaszcza przy klubach i ośrodkach sportowych, koszarach, zakładach pracy oraz w nowo budowanych domach prywatnych (...). Druga pozycja ukazała się w roku 1981. Była to pierwsza w naszym piśmiennictwie publikacja ujmująca całościowo leczenie inhalacjami. Praca zbiorowa: Tadeusz Cieniawa i Mieczysław Skulimowski.

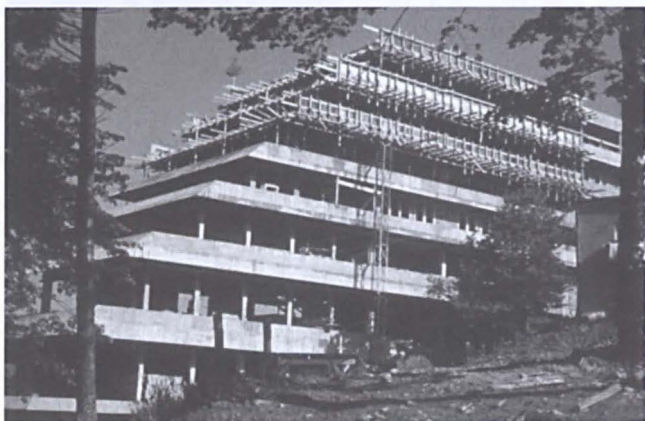

Wycieczka w Tatry Słowackie. Fot. ze zb. prywatnych.

W 1972 roku w Krynicy zostało otwarte najnowocześniejsze sanatorium, bogato wyposażone, z basenem i sauną, położone, wysoko na wzgórzu. 1 października 1972 roku Gazeta Krakowska donosiła: *To sanatorium „Budowlani” powstałe ze składek członkowskich związku pracowników budownictwa zbieranych od 1956 roku. Kosztowało 55 milionów złotych, ale budowlanci robili to dla siebie, więc wiele przedsiębiorstw budowlanych z różnych miast brało udział w jego budowie. Mąż był tam częstym gościem. Dzielił się swoimi pomysłami i wiele jego koncepcji w przygotowaniu bazy leczniczej uwzględniono.*

Sanatorium „Budowlani” w czasie budowy. Fot. ze zb. prywatnych.

Zawsze pełen energii przedstawiał swoje pomysły na udoskonalenie przyszłej bazy leczniczej. Nic też dziwnego, że kiedy w końcu obiekt został otwarty, zaproponowano mu objęcie stanowiska naczelnego lekarza sanatorium. W późniejszym

okresie został jego dyrektorem. Funkcję tę pełnił do października 1976 roku, kiedy to po bardzo nieprzyjemnym i stresującym incydencie zdecydował się na rezygnację ze stanowiska dyrektora sanatorium i na wyjazd z kraju.

Jak do tego doszło? Pewnego dnia rano personel kuchni zgłosił, że magazyn żywnościowy jest zamknięty od środka i nie można się dostać po produkty konieczne do przygotowania obiadu, na który czeka 200 kuracjuszy i personel korzystający ze stołówki sanatoryjnej. Klucz do magazynu tkwił w drzwiach od wewnątrz, a w środku spał pijany hydraulik. Nawet mocne stukanie, walenie w drzwi nie zdołały go obudzić. Człowiek ten pełnił stanowisko sekretarza partii przy radzie zakładowej w sanatorium. Zdenerwowanie męża i oburzenie personelu na takie nieodpowiedzialne zachowanie zaowocowało ukaraniem go naganą. Pracownik złożył skargę w komitecie partii, przekazaną następnie do powiatu i do komitetu wojewódzkiego. Ostatecznie sprawa trafiła do Komitetu Centralnego w Warszawie. Wszędzie mąż musiał stawić się na przesłuchania. Tłumaczono mu, że ukaranie pierwszego sekretarza partii było niewłaściwe, podważyło jego autorytet, a więc i autorytet partii. Klasa robotnicza i partia nie może się z tym zgodzić. Tadeusz powiedział w KC, że rezygnuje z pracy i stanowiska dyrektora.

Od 5 października 1976 do 31 sierpnia 1977 był zatrudniony w Tarnowskim Przedsiębiorstwie Budownictwa Przemysłowego, które w Czechosłowacji budowało chemiczne zakłady przemysłowe. Kontrakt trwał rok. Po powrocie do Polski już do pracy w Krynicy nie wrócił.

Uroczystość wręczenia Tadeuszowi Cieniawie dyplomu doktora nauk medycznych. Fot. ze zb. prywatnych.

Związał swój los z Krakowem, gdzie w 1978 roku zrobił doktorat, a w stanie wojennym powierzono mu odpowiedzialne stanowisko nad całą krakowską służbą zdrowia.

Marian Kwiatkowski

Krynickie elektrownie

Jedną z osób, które jako pierwsze wiedziały, że wprowadzenie elektryczności w stolicy polskich uzdrowisk – Krynicy – wprowadzi ją do grona uzdrowisk europejskich i udało się innym do tego przekonać był Adam Grabowski, c.k. sekretarz Namiestnictwa i zarządca zdrojowy jako zastępca przewodniczącego Komisji Zdrojowej.

Ponieważ elektrownia i sieć przesyłowa stanowiły duży koszt, Komisja zdrojowa zdecydowała się zbierać na ten cel fundusze. Preliminarz przychodów i rozchodów Komisji zdrojowej w Krynicy na rok 1903 zawierał pozycję: „Oświetlenie elektryczne zaprowadzić się mające, II rata 2000 Koron”¹. Tak więc początek XX wieku przywitano w Krynicy decyzją wprowadzenia do użytkowania energii elektrycznej. Przez kolejne lata² lokowano fundusze na książeczkach Kasy Oszczędności miasta Nowego Sącza³. W czerwcu 1906r. Komisja Zdrojowa uchwaliła aby użyć oświetlenia elektrycznego w teatrze i na deptaku. Powołano komitet składający się z doktorów: Maksymiliana Cerchy, Henryka Ebersa i Klemensa Dębickiego, którzy mieli pertraktować z krajowymi instytucjami finansowymi celem uzyskania kredytu⁴. Oświetlenie elektryczne miało zastąpić dotychczas stosowane oświetlenie naftowe. Komisja Zdrojowa zatrudniała lampiarza, którego zadaniem było cowieczorne zapalanie lamp (i późnocyfrowe ich gaszenie) oraz ich utrzymywanie w należytym stanie.

8 lipca 1906 roku tygodnik „Krynica” w rubryce „Z ostatniej chwili”, donosił: „Nareszcie ujrzała Krynica światło elektryczne. To najjaśniejszy znak, że wступujemy w sezon drugi tzw. „pełny”, gdyż obiecano nam, że w pełnym sezonie w teatrze i na deptaku pocziwe lampy naftowe zastąpione zostaną słońcami elektrycznymi – i tym razem okazało się, że „obiecanka” nie była tylko mamiącą „cacanką”⁵.

Sukces ten został osiągnięty we współpracy z dyrekcją teatru. Była to instalacja tymczasowa. Składała się na nią 95 żarówek na scenie i na sali dla widzów oraz cztery lampy łukowe 12-amperowe, każda o sile 150 świec - dwie na deptaku przed domem zdrojowym, jedną przy wejściu na deptak od strony teatru, a czwartą przy domach rządowych pod „Berłem” i „Koroną”. Lwowska firma E. Hausman wykonała powyższe instalacje oraz dostarczyła lokomobilę i dynamomaszynę z rozdzielnicą. Komisja Zdrojowa, w myśl zawartej z Dyrekcją teatru lwowskiego umowy, koszty inwestycji dzieliła po połowie, pod warunkiem, aby cała instalacja przeszła na wyłączną własność Komisji Zdrojowej. Dla centrali elektrycznej, w której umieszczono dynamo-maszynę i lokomobilę, wybudowano poza teatrem osobny budynek⁶.

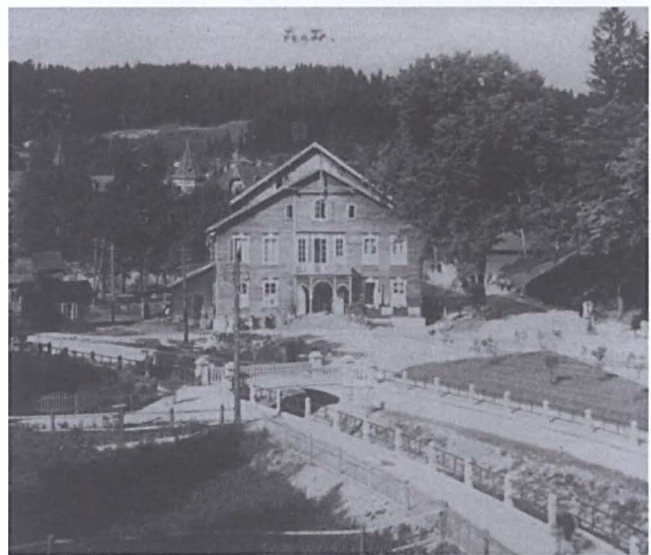
Przez zaprowadzenie oświetlenia elektrycznego usunięto powód skarg ze strony publiczności na oświetlenie naftowe w teatrze, tak więc wydatek na elektryfikację wobec uzyskanych korzyści, okazał się bardzo niewielki.

KRYNICA. Teatr.

Fot. A. S.

Teatr - to za nim zbudowano pierwszą elektrownię Krynicy. Po lewej, niski budynek z kominem to właśnie elektrownia. Fot. ze zb. prywatnych L. Walczyka.

Budynek teatru z przyległą elektrownią. Fot. ze zb. Biblioteki Publicznej w Krynicy- Zdroju.

Elektrownia pracowała do końca sezonu kuracyjnego, który trwał od połowy maja do połowy października. Później lokomobila oraz dynamomaszyną zostały zabrane przez właścicieli.

Lokomobila – początkowo był to przewoźny zespół napędowy, zawierający: kocioł parowy, maszynę parową i urządzenie transmisyjne (np. koło pasowe), konstrukcyjnie zbliżony do małego parowozu, ale bez własnego napędu. Szeroko stosowana w XIX i na początku XX wieku do napędu: małych zakładów, maszyn rolniczych w folwarkach, pomp itd. W późniejszym czasie wyposażone w prądnice były lokalną elektrownią.

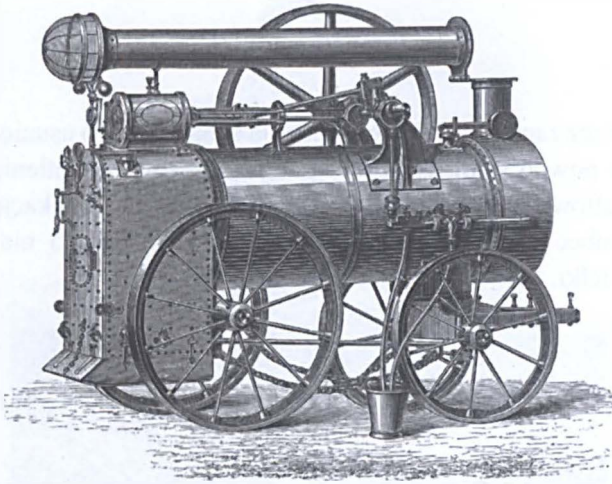
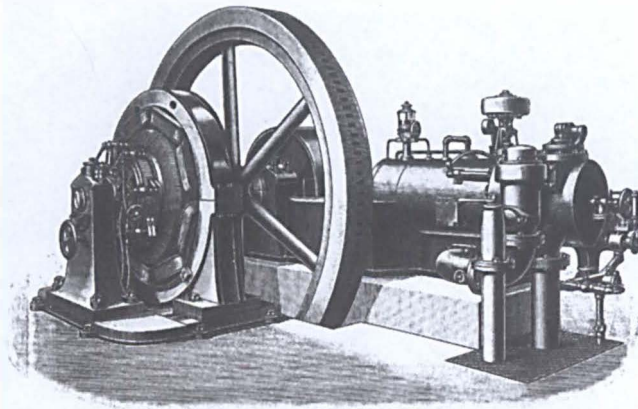

Fig. 1. Lokomobile von Garrett.

Przykładowa przewoźna lokomobila. Rys. z Meyers Konversations Lexikon, 1896r. Dynamomaszyna - prądnica wytwarzająca prąd stały, maszyna zamieniająca pracę mechaniczną na energię elektryczną (za pomocą obracania się twornika w polu elektromagnetycznym). Ze względu na złożoność budowy prądnice prądu stałego nie są obecnie wykorzystywane do produkcji energii elektrycznej dużych mocy. Powodem jest fakt, że komutator nie jest zdolny długotrwale, bez uszkodzeń, przewodzić dużych prądów. Z racji wytwarzania prądu stałego, dynamomaszyny służyły głównie celom oświetleniowym.

4. Körtings Gas-Dynamomaschine.

Przykładowa dynamomaszyna napędzana stacjonarną lokomobila. Rys. z Meyers Konversations Lexikon, 1905r. Lampa łukowa - typ lamp, w których źródłem światła jest łuk elektryczny, który polega na przepływie prądu między dwiema elektrodami rozdzielonymi gazem pod ciśnieniem atmosferycznym lub zbliżonym. Tutaj gazem w lampie było powietrze. W wyniku przepływu prądu przez gaz, głównie w wyniku silnego rozgrzania gazu, powstaje światło. Lampy łukowe były stosowane powszechnie przed wynalezieniem żarówki (lampy żarowej).

Przyszła kolejny sezon 1907 roku. 12 VI Komisja uchwaliła wypożyczyć dla oświetlenia teatru i deptaka światłem elektrycznym lokomobilę i dynamomaszynę zastrzegając sobie prawo ich kupna, gdyby sprawdziły się dobrze w użytkowaniu i miały dobry stan techniczny. Potrzebną 20-konną lokomobilę wypożyczono w firmie F. Lord z Krakowa a dynamomaszynę w firmie

E. Hausman⁷. Ponieważ koszty wypożyczenia maszyn w porównaniu do ich wartości były porównywalne, Komisja Zdrojowa uchwaliła na posiedzeniu dnia 13 sierpnia 1907 zakupić od powyższych firm wypożyczone maszyny. Poddano je gruntownemu remontowi, dzięki któremu można było zwiększyć ich obciążenie. Wykorzystano to umieszczając nowe lampy łukowe przy kościele, przy teatrze, przy wjeździe do domu zdrojowego, przy łazienkach i oświetlono obie aleje na deptaku.

Już wkrótce okazało się, że urządzenia są za małej mocy. Właściciele domów prywatnych też chcieli korzystać z oświetlenia elektrycznego, ponadto Komisja Zdrojowa zdecydowała się wyrugować z całego zdrojowiska dotychczasowe oświetlenie naftowe - „i oświetlić Krynica należycie, tak, jak na to jako pierwsze zdrojowisko w krajach polskich zasługuje”⁸. W 1908 roku zakupiono w fabryce Claytona & Shuttlewortha z Krakowa lokomobilę (50 konną) najnowszej konstrukcji. Do tego dochodziła dynamomaszyna o mocy 40 kW z kołem pasowym.

Wśród spisu majątku znajdowały się pozycje jak: transmisje i pasy. Był to więc napęd poprzez centralny wał transmisyjny, napędzany maszyną parową lokomobili a następnie poprzez pasy na koło zamachowe dynamomaszyny.

Zakup o tyle korzystny, że w rozliczeniu firma otrzymała starą lokomobilę a pozostałą należność rozłożyła na 4 roczne raty z oprocentowaniem 6%. Kiedy już Komisja zdrojowa była w posiadaniu lokomobili, zlecano kolejne roboty elektryfikacyjne. Wykonanie instalacji światła elektrycznego powierzono koncesjonowanemu elektrotechnikowi Karolowi Barbrichowi z Krakowa, a dostawę materiałów firmie F. Lord w Krakowie, która też zajęła się sfinansowaniem całego przedsięwzięcia. Umowa obejmowała zainstalowanie 27 lamp łukowych po drogach, ulicach, promenadach i placach oraz rozproszanie przewodów do prywatnych odbiorców światła, do willi i sklepów i modernizację instalacji oświetlenia elektrycznego w teatrze⁹. Firma N. Vogla rozbudowała drewniany budynek elektrowni wraz z budynkiem na pomieszczenie baterii akumulatorów.

Pierwsza elektrownia Krynicy. Fot. ze zb. Biblioteki Publicznej w Krynicy- Zdroju.

Widok obecny. Fot. autora, lipiec 2020.

Rekonstrukcja instalacji w teatrze. Okazało się, że dawna instalacja przeprowadzona w roku 1906 przez firmę E. Hausman ze Lwowa nie odpowiadała warunkom bezpieczeństwa przeciwpożarowego. Wszystkie przewody przeprowadzono w stalowych rurkach Peschla. Na środku widowni został umieszczony żyrandol brązowy na 25 żarówek, nad lożami rozmieszczono 32 brązowe kinkiety. Lampy za sceną umieszczono w zamknięciach hermetycznych i w siatkach ochronnych, rampy między dekoracjami zaopatrzone w lampy, które są przykryte siatką a prąd do nich doprowadzono izolowanymi przewodami. W całym teatrze jest zainstalowanych 110 lamp Tantała 16 –świecowych o napięciu 75 Volt i 60 lamp Tantała 25 – świecowych o napięciu 150 Volt.

Wszystkie dotychczasowe instalacje elektryczne wewnątrz elektrowni jak i zasilające oświetlenie zewnętrzne musiano w związku z przeniesieniem elektrowni przerobić. Do lamp znajdujących się na deptaku doprowadzono prąd za pomocą kabli podziemnych, do domów prywatnych na słupach. Przy montażu nowej instalacji przewidziano zwiększony popyt na prąd i stosownie do tego zastosowano większe przewody.

Całą instalację elektrowni uzupełniono baterią akumulatorów systemu Tudor - z fabryki akumulatorów "Tudor" we Lwowie - złożoną z 90 elementów typu J8 o gwarantowanej pojemności 216-290 amperogodzin, która mogła dostarczyć prądu do 270 lamp Tantała 25 - świecowych przez 3 godziny. Do tego dochodziła rozdzielnica z opornicą do ładowania i aparatem automatycznym do regulowania napięcia.

Cała instalacja oraz rachunki zostały sprawdzone i odebrane przez zaproszonego na koszt Komisji Źdrowej a delegowanego przez Elektrownię Miejską w Krakowie inżyniera Woszczyńskiego, który uznał, że cała instalacja została wykonaną bez zarzutu.

Po tych modernizacjach, Komisja Źdrowa postanowiła aby wytwarzać prąd nieprzerwanie przez cały rok. Dlatego też zatrudniono na etat całoroczny maszynistę/ elektrotechnika i palacza (dotychczas tylko

na sezon kuracyjny). Mieszkanie dla nich znalazło się w nowo wybudowanym domu na pomieszczenie muzyki i służby Komisji Źdrowej. Dom położony przy drodze do Tylicza¹⁰.

Produkcja lokomobili i dynamomaszyny wynosiła 33 kW, z akumulatorów można było pozyskać przez 3 godziny 11 kW. Łącznie dysponowano więc 44 kW energii elektrycznej.

W 1909r. uzupełniono oświetlenie uliczne. Oprócz lamp łukowych porozmieszczano po całym uzdrowisku silne lampy żarowe, które oświecały te części zdrojowiska, gdzie nie było zainstalowanych lamp łukowych, a nadto oświecały zdrojowisko po wygaszeniu lamp łukowych w nocy.

Zapotrzebowanie na energię elektryczną w 1909r. przedstawiało się następująco:

27 lamp łukowych, odpowiadających 225 lampom żarowym 25 świecowym - 9 kW,
432 lampy żarowe 25 świecowych tantała w pomieszkaniach prywatnych - 17,25 kW,
125 lamp żarowych w teatrze równocześnie się świecących - 5 kW,
30 lamp żarowych ulicznych - 1,2 kW,
335 lamp żarowych planowanych do zainstalowania w Domu Źdrowym - 14,16 kW.

Gdyby wszystkie lampy równocześnie się świeciły zapotrzebowanie prądu wynosiłoby 46,61 kW. Największe zapotrzebowanie było w godzinach od 20 do 24. Jak widać, dopiero co rozbudowana elektrownia już była za mała.

W 1910 roku zaproszono c.k. inżyniera elektrotechnika Maryana Kuczyńskiego, który dokonał dokładnych pomiarów w tutejszej elektrowni. Na nadzwyczajnym posiedzeniu Komisji Źdrowej w dniu 22 VIII p. Kuczyński przedstawił wyniki swoich analiz. Komisja postanowiła dążyć do jak najszybszego rozszerzenia całej instalacji i wybudowania nowej elektrowni na własnym gruncie mogącej sprostać wzrastającemu ciągle zapotrzebowaniu na prąd¹¹.

Marian Kwiatkowski
z zawodu i wykształcenia energetyk, z zamiłowania dokumentalista historii przemysłu, autor książek i publikacji o elektrowniach zakładowych.

c.d. w następnym numerze

Przypisy:

1. Krynica. 1903, nr 5, z 7 VI 1903r., str. 7.
2. Krynica. 1905, nr 2, z 3 VI 1905r.; str. 3, Krynica. 1906, nr 3, z 10 VI 1906; str. 4; Krynica. 1907, nr 1, z 26 V 1907r., str. 9.
3. Krynica. 1907, nr 2, z 2 VI 1907r., str. 3.
4. Krynica 1906, nr 5, z 24 VI 1906r., str. 5.
5. Krynica 1906, nr 7, z 8 VII 1906r., str. 3.
6. Krynica. 1907, nr 2, z 2 VI 1907r., str. 4.
7. Krynica. 1908, nr 3, z 7 VI 1908r., str. 4.
8. Krynica. 1909, nr 4, z 20 VI 1909r., str. 4.
9. Krynica. 1908, nr 7, z 5 VII 1908r., str. 5.
10. Krynica. 1909, nr 4, z 20 VI 1909r., str. 3.
11. Krynica. 1910, nr 15, z 24 VIII 1910r., str. 2.

Klub „Senior +” w Krynicy - Zdroju

Klub dla Seniorów w Krynicy-Zdroju powstał w ramach Programu Wieloletniego „Senior +” na lata 2015-2020. Działa w strukturze Ośrodka Pomocy Społecznej w Krynicy-Zdroju. Został stworzony w celu integracji i aktywizacji społecznej oraz zaspakajania potrzeb kulturalnych środowiska osób starszych z Gminy Krynicy-Zdroju. Jest miejscem, gdzie seniorzy mogą dzielić się swoją wiedzą i doświadczeniem, zdobywać nowe umiejętności, a przede wszystkim spędzać wspólnie czas.

Siedzibą Klubu jest lokal usytuowany w budynku po byłym Publicznym Gimnazjum im. Prof. dra Józefa Dietla przy ulicy Szkolnej 3. Czynny jest od poniedziałku do piątku w godzinach od 12.00 do 16.00.

Pomieszczenia Klubu Senior+ zajmują całkowitą powierzchnię około 150 m² i są to: kuchnia, dwie sale zajęciowe i toalety. Opiekę nad funkcjonowaniem Klubu sprawuje kierownik i opiekun – instruktor ds. kulturalno-oświatowych. W zajęciach może uczestniczyć 30 seniorów. Są to osoby nieaktywne zawodowo, które ukończyły 60 lat, mieszkające na terenie Gminy Krynicy-Zdroju. Uczestnictwo w Klubie „Senior+” jest dobrowolne i bezpłatne.

Działalność Klubu rozpoczęła się w niekorzystnym dla tego typu placówek okresie, w drugiej fali pandemii COVID-19. W symbolicznym otwarciu, które odbyło się 30 grudnia 2020 r. zgodnie z reżimem sanitarnym, uczestniczyli: Burmistrz Krynicy-Zdroju Piotr Ryba, zastępca Burmistrza Paweł Maślanka, Przewodnicząca Rady Miejskiej Irena Weber - Grelecka, Przewodnicząca Komisji Kultury i Sportu Beata Oleksy oraz

dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Krynicy-Zdroju Grzegorz Koza. Przedstawicielami Seniorów były Panie: Stanisława Jarzab, Albina Wójcik i Maria Jakubiak, a także pracownicy Klubu: Teresa Walencik i Małgorzata Piątkowska. Nowo wyremontowane pomieszczenia, wyposażone w niezbędny sprzęt spotkały się z pozytywnym odbiorem.

Zapisy osób chcących uczestniczyć w zajęciach Klubu „Senior+” zostały przeprowadzone zgodnie z zasadami bezpieczeństwa sanitarnego w Ośrodku Pomocy Społecznej w Krynicy-Zdroju i trwały 2 tygodnie. Ze względu na pandemię zajęcia takie, jak: język angielski dla seniorów „Starsza Pani podbija Świat”, szydełkowanie, decupage, gimnastyka dla seniorów, podróże kulinarne, trening pamięci itp. odbywały się online. Uczestniczenie w zajęciach online nie wszystkim odpowiada, ponieważ większość seniorów nie jest z nową technologią „za pan brat”, a obsługa telefonu i komputera sprawia im trudność.

Obok zajęć zdalnych, w b. r. odbywały się spotkania w małych grupach, w siedzibie Klubu: z okazji Dnia Babci i Dziadka (w dniu 21 stycznia), „tłustego czwartku”, Świąt Wielkanocnych oraz plastyczne.

Dobłą praktyką okazały się spacerzy na świeżym powietrzu w grupach pięciosobowych. Popularne stało się nordic walking. Przy sprzyjającej pogodzie klubowicze wędrowali do Parku Zdrojowego, Parku Słotwińskiego, spacerowali po okolicznych lasach i górkach, po uzdrowisku. Zdarzały się spotkania z zaprzyjaźnioną grupą z Krynickiego Uniwersytetu Otwartego UTW. W lutym Seniorzy odwiedzili Muzeum Nikifora, otwarte po wielomiesięcznym remoncie. Następnym wydarzeniem był udział we wspaniałym koncercie Jana Jakuba Należytego pt. „Tylko dla Kobiet”, który odbył się 8 marca w Pijalni Głównej. Dzień Mężczyzny 9 marca Panie dla Panów zorganizowały spotkanie „z ciasteczkami zamiast kwiatka” w Pijalni Głównej. Przez kolejne miesiące działalności Klubu „Senior+” w

Krynicy- Zdroju w 2021 r. realizowaliśmy - w miarę możliwości – zaplanowane zajęcia, spotkania, prelekcje, wyjazdy edukacyjne do teatru, opery, galerii sztuki, kina itp. Ale także ćwiczenia w basenie, na siłowni, joga oraz udział w zajęciach kulinarnych, plastycznych, w spotkaniach integracyjnych, międzypokoleniowych, z innymi Klubami, z Uniwersytetem Trzeciego Wieku w Krynicy-Zdroju i innymi organizacjami pozarządowymi.

Małgorzata Piątkowska
Opiekun- instruktor Klubu „Senior+”
(Fot. z archiwum Klubu „Senior+”)

90 lat temu... Mistrzostwa Świata w Krynicy

1 lutego 1931 r. na krynickim lodowisku, usytuowanym wówczas przy Alei Lipowej (obecnie ul. Piłsudskiego), zainaugurowany został turniej hokejowych Mistrzostw Świata, dziś powiedzielibyśmy elity, z udziałem polskiej drużyny oraz zespołów europejskich i północnoamerykańskich. W organizacji tej jednej z największych międzynarodowych sportowych imprez okresu międzywojennego w Polsce znaczny udział mieli również działacze Krynickiego Towarzystwa Hokejowego.

(...) Warunkiem przyznania Krynicy organizacji mistrzowskiego turnieju było wybudowanie w Polsce sztucznego lodowiska na wypadek, gdyby nie dopisała pogoda i niemożliwe byłoby rozegranie zawodów na lodowisku naturalnym. Warunek ten ostatecznie został spełniony w grudniu 1930 r., z chwilą otwarcia

katowickiego Torkatu.(...) Niezbędna była również modernizacja krynickiego stadionu. *W związku z mistrzostwami świata trybuna na stadionie w Krynicy zostanie przebudowana i liczyć będzie 3 tysiące miejsc siedzących. Na stadionie zaprowadzone będą silne reflektory, które pozwolą na rozgrywanie zawodów również wieczorem. Urządzony zostanie specjalny urząd pocztowo-telegraficzno-telefoniczny, kantor wymiany, natryski, szatnie, bufet, amublatorjum i biura zawodów.* - Pisał w listopadzie 1930 r. „Stadjon”, tygodnik poświęcony sprawom sportu i przysposobienia wojskowego. Zmodernizowane i rozbudowane lodowisko, z trybunami z czterech stron w części zadaszonymi, szatniami i natryskami, niezbędnymi pomieszczeniami, nowym oświetleniem (30000 watt) i nagłośnieniem oraz nową taflą treningową usytuowaną nad stadionem, otwarte zostało 25 grudnia 1930 r.

Podczas meczów Mistrzostw Świata krynickie trybuny były wypełnione po brzegi. Fot. ze zb. Biblioteki Publicznej w Krynicy-Zdroju

(...) Wszelkimi działaniami przygotowującymi Krynicy do mistrzostw świata kierował Komitet Wykonawczy. (...) Uczestniczyli w nim Członkowie Komisji Zdrojowej inż. Leon Nowotarski (jednocześnie prezes KTH), dr Mieczysław Dukiet (członek władz KTH), dr Xawery Górski, dr Waclaw Graba-Łęcki, Roman Nitribitt, Karol Szerauc (wiceprezes KTH), dr Józef Westreich i sekretarz Franciszek Jodłowski (także sekretarz KTH) oraz delegaci ze stolicy - prezes PZHL dr Stanisław Polakiewicz, wiceprezes por. Tadeusz Plutyński, referent budżetowy mjr Wilhelm Römer i zastępca dyrektora Państwowego Urzędu Wychowania Fizycznego i Przystosowania Wojskowego płk Krzyżski.

Polska reprezentacja Mistrzostw Świata w Krynicy. Od lewej stoją: Hemmerling, Godlewski Czesław, Adamowski, Stogowski, Kulej, Sokolowski, Tupalski, Materski, Sachs, Krygier. Fot. ze zb. NAC.

(...) Mistrzostwa świata, a zarazem Mistrzostwa Europy, rozegrano na krynickim lodowisku przy Alei Lipowej w dniach 1-8 lutego 1931 r. Była to pierwsza w Polsce impreza o takim charakterze i randze (wcześniej odbyły się Mistrzostwa Europy w narciarstwie w Zakopanem i wioślarstwie w Bydgoszczy). Uczestniczyło w nim dziesięć drużyn - osiem europejskich: Austria, Czechosłowacja, Węgry, Wielka Brytania, Szwecja, Francja, Rumunia i Polska oraz dwie północnoamerykańskie: Kanada i USA. Z przyczyn politycznych do Krynicy nie przyjechała drużyna Niemiec, ówczesnego mistrza Europy. Ze względu na zbyt długą

podróż i związane z tym koszty, swojej reprezentacji nie przysłała Japonia, z udziału w turnieju z powodu braku treningu i przygotowań zrezygnowała Belgia. Włosi, choć zapowiedzieli udział i przysłali nawet wymaganą kaucję, nie stawili się. Drużyny rozlokowano w krynickich pensjonatach: Cis i Carlton (Polska), Kryniczanka (Austria), Siedlisko (Węgry), Splendid (Szwecja i Czechosłowacja), Stella (Francja), Lotos (Rumunia), Lwigród (USA, Kanada, Wielka Brytania).

(...) Gospodarze udział w mistrzostwach rozpoczęli od rozgrywek wstępnych krzyżując kije z jednym z triumfatorów eliminacji Czechosłowacją. Po porażce z sąsiadami z południa polska reprezentacja w repasażach pokonała Francję i trafiła do turnieju finałowego, gdzie pokonała Szwecję przegrała z Kanadą, USA i Austrią oraz w ponownym starciu zremisowała z Czechosłowacją, co ostatecznie zapewniło Biało-Czerwonym czwarte miejsce w światowym hokeju i drugie w Europie. Mistrzostwa wygrali Kanadyjczycy pokonując w decydującym meczu ekipę USA.

Rozpoczęcie meczu Stany Zjednoczone - Rumunia. Fot. ze zb. Biblioteki Publicznej w Krynicy-Zdroju.

(...) Jak zawsze podczas turniejów mistrzostw świata, także i w Krynicy odbył się XVIII Kongres Międzynarodowej Ligi Hokeja na Lodzie, zorganizowany w Domu Zdrojowym, na którym reprezentowanych było 13 z spośród 17 państw należących wówczas do Ligi. Na Kongresie przyjęto wystosowany przez Polskę wniosek o przyznawaniu organizacji mistrzostw państwom, które posiadają sztuczne lodowisko, usankcjonowano jedną zmianę w przepisach gry o zamianie boisk w połowie trzeciej tercji, już stosowaną w praktyce, przyjęto w poczet członków LIHG Łotwę i wybrano organizatora kolejnego mistrzowskiego turnieju, który miał się odbyć w Pradze.

Informacje nt. Mistrzostw Świata w Krynicy zaczerpnięto z publikacji E. Szyszka "90 wydarzeń 90-lecia Krynickiego Towarzystwa Hokejowego", Krynica-Zdrój, 2018.

Szlak bł. ks. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Krynicy- Zdroju

Ks. Kardynał Stefan Wyszyński, Prymas Polski w latach 1948-1981, beatyfikowany 12 września 2021 r. Jeden z najwybitniejszych Polaków w historii Polski, obrońca Kościoła i wiary katolickiej. Prymas Tysiąclecia.

Ks. Prymas Stefan Wyszyński przyjeżdżał do uzdrowiska na wypoczynek i kurację zdrowotną w latach 1951-1978. Spędził tutaj co najmniej dziesięć kilutygodniowych urlopów, w okresie ponad 25 lat. Były to pobyty nieoficjalne, zachowywane w tajemnicy dla zapewnienia spokojnego wypoczynku i ze względu na inwigilację prowadzoną przez agentów komunistycznego aparatu bezpieczeństwa. Więcej na ten temat pisaliśmy w poprzednich numerach Krynickich Zdrojów, z 2019 r. i 2020 r. (A. W. Kaczorowski - *Prymas Wyszyński i dziesięć urlopów w Krynicy*). Dzisiaj prezentujemy szlaku bł. ks. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Krynicy- Zdroju.

DOM ŚW. ELŻBIETY

Pensjonat prowadzony przez siostry ze Zgromadzenia Św. Elżbiety, przy ul. Pułaskiego 16

Dom Zgromadzenia Sióstr Św. Elżbiety w Krynicy- Zdroju.
Fot. Agata Jarosz

W tym miejscu ks. Prymas zatrzymywał się za każdym razem, kiedy przyjeżdżał do Krynicy. Zajmował dwa niewielkie pokoje z oknami od strony parku. W kaplicy codziennie odprawiał Msze święte i spędzał wiele godzin na modlitwie. W pobytach niemal zawsze towarzyszył mu Jego sekretarz abp Antoni Baraniak, czasem kilku innych księży. Tu, w 1967 r., w ramach wizyty służbowej, doszło do spotkania z arcybiskupem Krakowa Karolem Wojtyłą w sprawie synodu w Rzymie i utrudniania ks. Prymasowi przez władze uczestniczenia w nim.

Kaplica w Domu Św. Elżbiety.

„OSTOJA”

Ośrodek Wychowawczo – Formacyjny im. Kardynała S. Wyszyńskiego ul. Leśna 18

„Ostoja”. Fot. Agata Jarosz

Zbudowany w 1919 jako dom letniskowy, od 1926 własność pań Łuszczkiewiczowej i Jadwigi Okońskiej, matki Marii, założycielki Maryjnego Instytutu Życia Konsekrowanego Świeckiego (ob. Instytutu Prymasa Wyszyńskiego), która tam często przebywała od czasów dzieciństwa. Po II w. ś. wydzierżawiony przez KUL, w 1953 r. oddany do dyspozycji Prymasa Polski.

Tablica pamiątkowa w Ostoi.

Kaplica w „Ostoi”

Ks. kardynał Stefan Wyszyński był faktycznym dzierżawcą i użytkownikiem „Ostoi”. Wspierał duchowo i materialnie mieszkanki „Ostoi”, błogosławił ich działalność apostolską. Prawie każdy pobyt w Krynicy był związany z wizytą w domu: była odprawiana Msza św. i głoszona homilia. Z inicjatywy ks. Kardynała doszło w latach 70-ych do rozbudowy i remontu ośrodka. Był patronem duchowym i fundatorem tego projektu.

10 maja 1978 roku - jak głosi napis przed wejściem do kaplicy - Prymas Wyszyński przyjechał osobiście, aby poświęcić „Ostoję” i znajdującą się wewnątrz małą kaplicę pod wezwaniem Jasnogórskiej Matki Kościoła. Podczas Mszy św. wygłosił piękne słowa: *Dom ten poświęcony jest w szczególny sposób Matce Chrystusowej, Pani Jasnogórskiej, bo Ona stworzyła właściwą atmosferę wytchnienia dla swojego Syna, gdy wracał umęczony ze swoich apostołskich, ewangelicznych dróg. Niech Jej spokojne Oblicze, niech Jej życzliwe oczy, niech wyczuwane w Niej uczucie macierzyńskie, niech wszystkim przynosi wewnętrzne ucieszenie, które jest prawdziwym wyzwoleniem Dzieci Bożych. Pozdrawiam was, najmilsze dzieci Boże słowami Chrystusa: Pokój wam!*

ULICA LEŚNA

Przeznica ul. Pułaskiego, położona na uboczu, jedno z miejsc spacerów Prymasa Wyszyńskiego. Przy tej ulicy znajdował się dom rzeźbiarza Ignacego Proszowskiego, autora popiersia ks. Prymasa i jego żony Kazimiery, malarki. Ks. Kard. S. Wyszyński i abp A. Baraniak byli częstymi gośćmi Państwa Proszowskich. Kiedy dopisywała pogoda wypoczywali w ogrodzie, w cieniu pod jabłonią. I. Proszowski jest autorem wielu rzeźb m. in. o tematyce sakralnej, które znajdują się w całej Polsce i w USA. Najbardziej znaną rzeźbą w Krynicy jest Chrystus

złożony do grobu w Kościele Zdrojowym. Artysta wykonał również drewniany ołtarz do kaplicy ks. Kardynała w Warszawie.

PIJALNIA JANA I JÓZEFA, PARK JANÓWKA

Położona u stóp Góry Parkowej. Zbudowana w 1923 z połączenia drewnianych pawilonów z wodami „Jan” i „Józef”. W swoich zapiskach „Pro Memoria” Prymas S. Wyszyński wspominał o kuracji wodą mineralną, wiadomo, że pijał „Zubera”. Niewykluczone, że korzystał z Pijalni „Jana” i „Józefa”, do której z domu Św. Elżbiety można dotrzeć alejkami parkowymi.

Pijalnia „Jana” i „Józefa”. Fot. Andrzej Klimkowski

PARK ZDROJOWY - FIGURA MB ŁASKAWEJ KRÓLOWEJ KRYNICKICH ZDROJÓW NA STOKU GÓRY PARKOWEJ

Rzeźba wzniesiona w 1866 r. wg rysunku Artura Grotgera. Miejsce niemal codziennych spacerów Prymasa, samotnie lub w towarzystwie innych osób. Tam modlił się i polecał ważne sprawy Królowej Krynickich Zdrojów. Z zapisków ks. Prymasa: „Byłem z wizytą u Matki Bożej „Parkowej” (...), „Ta” Matka Boża musi bardzo wiele o nas wiedzieć”. Alejki na Górze Parkowej były częstym miejscem rozmów z mieszkańcami, zwłaszcza z rodzinami, z dziećmi.

Figura Matki Bożej Łaskawej Królowej Krynickich Zdrojów, Patronki Krynicy. Fot. Edward Szyszka

KAPLICA PRZEMIENIENIA PAŃSKIEGO W PARKU ZDROJOWYM

Zbudowana na zboczach Góry Parkowej w l. 1863-1864 dla zastąpienia pierwszej, niewielkiej kaplicy pod tym samym wezwaniem, która stała powyżej głównego źródła. Jedno z miejsc modlitw i spacerów ks. Kardynała S. Wyszyńskiego. 8 grudnia 2021 r. uroczyste odsłonięto w jej pobliżu pomnik Prymasa Tysiąclecia Stefana Wyszyńskiego.

Kaplica w parku. Fot. S. Kubas.

KOŚCIÓŁ ZDROJOWY WNIĘBOWZIĘCIA NMP PLEBANIA - UL. KOŚCIELNA 2

Pierwsza parafia w Krynicy - Zdroju, kościół powstał w latach 90. XIX wieku, przebudowany w latach 1932-35. Budynek parafialny postawiony na pocz. XX wieku. Na początku każdego pobytu ks. Prymas odwiedzał ówczesnego proboszcza parafii krynickiej, ks. Antoniego Wojewodę. Później następowała rewizyta proboszcza i księży wikariuszy u Sióstr Elżbietanek. W spotkaniach z ks. Prymasem brali też udział inni księża m. in. dziekan dekanatu krynickiego ks. Władysław Podraza, proboszcz Parafii MBNP.

27 lipca 2020 roku, rondo położone przy kościele Wniebowzięcia NMP zostało nazwane Rondem im. ks. kard. Stefana Wyszyńskiego.

Kościół Zdrojowy Fot. Sławomir Kubas

Przed Kościołem Zdrojowym, na terenie placu jest prezentowana plenerowa wystawa Kalendarium Życia i Krynickie ślady Prymasa Tysiąclecia, przygotowana przez Bibliotekę Publiczną i ośrodek „Ostoja”.

Dom Sióstr Służebniczek. Fot. Władysław Sady

DOM ZGROMADZENIA SIÓSTR SŁUŻEBNICZEK NMP Z OCHRONKĄ UL. DĄBROWSKIEGO 5

Jedno z kilku miejsc regularnie odwiedzanych przez ks. Prymasa. Spotykał się z siostrami oraz dziećmi, którymi się opiekowały. Dzieci z prowadzonego przez siostry przedszkola żegnały ks. Prymasa na dworcu PKP, gdy początkowo przyjeżdżał do Krynicy pociągiem.

Oprac. Agata Jarosz, Tomasz Walczyk

W ramach projektu „MAMY-to” grupa dziesięciu Pań miała okazję wzięcia udziału w cyklu bezpłatnych warsztatów i szkoleń.

Projekt „MAMY-to!”

Biblioteka Publiczna Gminy Krynicy-Zdroju znalazła się wśród 30 organizacji z całego kraju, które zwyciężyły w II edycji konkursu grantowego „Skrzydła dla Mamy” organizowanego przez Fundację BGK. W ramach programu Biblioteka otrzymała dofinansowanie w wysokości 15 000 zł na realizację projektu „MAMY-to!”. Program został skierowany do Pań przebywających na urloпах macierzyńskich, rodzicielskich oraz pozostających bez pracy ze względu na opiekę nad dziećmi.

Celem programu było umożliwienie mamom nie tylko podwyższenie swoich kompetencji zawodowych i tym samym podjęcie na nowo pracy, ale również pomoc w odkryciu talentów, z których być może wcześniej same nie zdawały sobie sprawy.

W ramach projektu grupa 10 Pań miała okazję wzięcia udziału w cyklu bezpłatnych warsztatów i szkoleń. m.in. były to: warsztaty kroju i szycia oraz obsługi hafciarki, spotkania z doradcą zawodowym, psychologiem, warsztaty marketingowe, szkolenie na temat prowadzenia własnej firmy, spotkania z kosmetyczką oraz zajęcia sportowe.

Całość została tak skonstruowana aby poruszyć różne aspekty rozwoju. Projekt był podzielony na kilka etapów. Pierwszym z nich były warsztaty kroju i szycia. Prowadząca szkolenie Danuta Wydrzyńska z pełnym zaangażowaniem przeprowadziła mamy przez kolejne stopnie umiejętności krawieckich. Warsztaty te uzmysłowiły mamom, że można w krótkim czasie nauczyć się podstaw szycia, dzięki czemu powstały między innymi piękne czapeczki, spodenki, opaski i spódniczki dla dzieci. Radość oraz satysfakcja były ogromne, a poczucie wartości oraz wiara we własne siły spowodowały napływ pozytywnej energii wśród uczestniczek projektu.

Podczas warsztatów z Magdą Stanisławczyk, właścicielką marki „MA-MIKO HEARTMADE” nasze uczestniczki dowiedziały się jak rozpocząć działalność i rozwijać swoją własną firmę od przysłowiowego zera. Szkolenie zaowocowało powstaniem pięknych workplecków oraz saszetek na różne drobiazgi.

Projekt „MAMY-to!” oprócz zajęć manualnych zawierał szereg interesujących szkoleń i spotkań. Były to między innymi szkolenie dotyczące promocji firmy na Facebooku i Instagramie, gdzie mamy dowiedziały się jak prowadzić firmowe profile i reklamować swoją działalność. Z kolei na spotkaniach z doradcą zawodowym i psychologiem nasze uczestniczki rozmawiały o typach osobowości i jej wpływie na nasze relacje z innymi ludźmi, komunikacji werbalnej i niewerbalnej, poczuciu własnej wartości, stresie i sposobach radzenia sobie z nim. Nauczyły się pisania CV, właściwej

autoprezentacji, a także wzięły udział w symulacji rozmowy kwalifikacyjnej.

W projekcie nie zabrakło również czegoś dla ciała i ducha. Spotkanie z kosmetyczką Anetą Gumulak ze „Świata Piękna” miało na celu przypomnieć mamom, że nie są tylko mamami, ale również kobietami. Dzięki drobnym zabiegom kosmetycznym wszystkie uczestniczki poczuły jak niewiele trzeba, aby stać się piękną. Z kolei o rozwój fizyczny i ogromną dawkę endorfin zadbał trener Wojtek Czuba, który uświadomił mamom jak ważną rzeczą jest dbanie o kondycję fizyczną. Podczas jego treningów Panie poznały zarówno elementy samoobrony jak i kickboxingu.

Dodatkowym udogodnieniem dla Pań uczestniczących w projekcie było zapewnienie opieki dla ich pociech na czas trwania warsztatów. Dzięki czemu w trakcie, gdy mamy zasięgały fachowej wiedzy ich dzieci uczestniczyły w zajęciach animujących i licznych zabawach.

Projekt „MAMY-to!” spotkał się z pozytywnym odbiorem ze strony naszych uczestniczek, a najlepszą jego oceną są opinie mam. Zdaniem Darii Rz. *Zajęcia były bardzo trafione i ciekawe (...) Nie było zajęć, które by nie wniosły czegoś fajnego. Bardzo fajne osoby prowadziły te zajęcia. (...) Oprócz tego, co wniosły nam warsztaty to jest jeszcze wszystko to, co działo się pomiędzy, czyli wszystkie nasze rozmowy, poradnictwo. Wszystkie nasze zmartwienia, smutki omawialiśmy sobie tutaj razem. Zawiązały się znajomości, które myślę, że przetrwają.*

Aleksandra A. zauważa, że takie projekty są bardzo potrzebne, ponieważ *w całym kieracie dziecięcym musimy wiedzieć, że też jesteśmy ważne, że musimy robić coś dla siebie, żeby sprawdziło się przysłowie, że szczęśliwa mama to szczęśliwe dziecko.*

Beata B. komentując całość projektu, powiedziała: *Trzymamy kciuki za kolejne projekty i zachęcamy do udziału!* I tego się trzymajmy.

Oprac. Barbara Konieczna

Projekt dofinansowany przez Fundację BGK w programie „Skrzydła dla Mamy” edycja II

Szanowne Kryniczanki
Szanowni Kryniczanie

Fundacja Rozwoju Szpitala Miejskiego im. dr. Józefa Dietla w Krynicy jak zwykle, chce się z Państwem podzielić swoją działalnością za rok 2019 i 2020. Dzięki 1 % podatku i darowiznom udało nam się zakupić i przekazać do Szpitala w Krynicy-Zdroju urządzenia, sprzęt medyczny i środki finansowe:

w 2019 r. na kwotę: **82 577,98 zł**, tj. dla:

- Oddziału Chorób Wewnętrznych: wózek medyczny za kwotę 1 549,80 zł,
- Oddziału Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej: kardiomonitor za kwotę 5 185,58 zł
- Pracowni Fizjoterapii: lampa Sollux za kwotę 2 369,00 zł,
- Izby Przyjęć: wózek pod aparat EKG, wózki do odpadów medycznych szt. 2, wózki inwalidzkie szt. 4, wózek do przewożenia chorych z koszem na butlę tlenową za kwotę 12 123,60 zł,
- Pracowni Endoskopii: pomoc finansowa 60.000,00 zł na zakup videokolonoskopu,
- Oddziału Chirurgii Ogólnej: wózek inwalidzki za kwotę 1 350,00 zł.

w 2020 r. na kwotę: **185 325,82 zł**, tj.:

- pomoc finansowa w kwocie 172 695,82 zł na zakup jednorazowych środków ochrony indywidualnej i sprzętu na walkę z pandemią COVID-19 tj.: fartuchy medyczne, półmaski medyczne FFP2, półmaski medyczne FFP3, fartuchy chirurgiczne,
- dla Oddziału Chorób Wewnętrznych aparat przeznaczony do ciągłej dezynfekcji powietrza i usuwania bioaerozoli w pomieszczeniach za kwotę 12 630,00 zł.

Jak widać powyżej w roku 2020 pomoc skierowana była przede wszystkim na walkę z pandemią COVID-19. Serdecznie dziękujemy Państwu za już i prosimy o nas pamiętać przy rozliczeniach i przekazywać na naszą Fundację 1 % podatku. Darowizny również bardzo pożądane. Jak Państwo wiecie pracujemy społecznie i praca ta daje nam dziś satysfakcję bo pomagamy aby każdy z Państwa był godnie leczony, przy pomocy najlepszych urządzeń potrzebnych do diagnostyki i leczenia. Marzy się nam aby każdy Kryniczanie oprócz 1 % podatku przekazał na naszą Fundację raz w roku chociaż 10 złotych, byłoby to ogromne wsparcie.

Nasz nr **KRS: 0000076480**, rachunek bankowy: **74 1020 3453 0000 8102 0045 5097**

Głównym celem Fundacji jest pozyskiwanie funduszy na zakup nowoczesnego sprzętu medycznego i pomoc finansową dla SPZOZ - Szpitala im. dr J. Dietla w Krynicy-Zdroju. Redakcji Krynickich Zdrojów dziękujemy za umożliwienie publikacji naszych sprawozdań.

Z poszanowaniem

Przewodniczący Rady Fundacji Tadeusz Frączek
Prezes Fundacji Bogumiła Warzyńska
Wiceprezes Fundacji Anna Kurzawska
Członek Rady Fundacji Cecylia Choromańska

Dr Michał Zieleniewski wystawa, quiz on-line i prelekcja

W związku z przypadającymi w 2021 r. rocznicami - 200. urodzin i 125. śmierci dra Michała Zieleniewskiego Biblioteka Publiczna w Krynicy- Zdroju przygotowała kilka wydarzeń upamiętniających zasłużonego dla uzdrowiska balneologa. W tym roku mija także 165 rocznica „wiekopomnej” Komisji z prof. J. Dietlem na czele, która powstrzymała likwidację zakładu zdrojowego i wskazała kierunki jego rozwoju. Wśród postulatów Komisji znalazł się także ten, aby powołać stałego lekarza rządowego, który będzie czuwał nad prawidłowym funkcjonowaniem lecznictwa. W 1857 r. funkcję tę objął i sprawował przez kolejnych 30 lat dr Michał Zieleniewski. Lata jego działalności stały się dla Krynicy okresem prężnego rozwoju i rozbudowy. Powstawały liczne obiekty, udogodnienia dla gości. Liczba pokoi gościnnych wzrosła z 57 w 1856 r. do 669 w r. 1875, w tym samym okresie blisko pięciokrotnie zwiększyła się liczba gości i wydanych kąpeli, a sprzedaż wody mineralnej w butelkach wzrosła prawie trzynastokrotnie.

Pierwszym wydarzeniem była wystawa plenerowa pt. Dr Michał Zieleniewski - twórca świetności Krynicy, którą można było oglądać od 23 lipca do 21 października 2021 r. w Parku im. M. Dukiety (w pobliżu pomnika J. Dietla). Wystawa przybliżyła postać Michała Zieleniewskiego, jego starania o rozwój wodolecznictwa, popularyzację polskich zakładów zdrojowych, a także samej Krynicy. Pokazała zakład kąpielowy z II połowy XIX w., unikalne, nieznane widoki uzdrowiska, w tym najstarsze zdjęcia Krynicy z 1862 r. ze zbiorów m. in. Biblioteki Kórnickiej PAN i Biblioteki Jagiellońskiej.

Kolejnym przedsięwzięciem, związanym z dr. Michałem Zieleniewskim jest wystawa wirtualna

30 lat dla Krynicy – dr Michał Zieleniewski oraz quiz historyczny **Co wiesz o drze M. Zieleniewskim i XIX w. Krynicy?**, które są udostępnione na stronie internetowej biblioteki. Ekspozycja jest dostosowana do przeglądania na komputerze, tablecie czy smartfonie. Zdjęcia i fragmenty tekstów oraz inne ilustracje (dokumenty, rękopisy, ryciny) uzupełniają filmy, które pokazują jak obecnie wyglądają miejsca i obiekty związane z doktorem Zieleniewskim. Taka forma prezentacji daje możliwość obejrzenia wystawy przez osoby, które nie mają możliwości zobaczenia wystawy plenerowej. Nieogranicza w czasie ani w przestrzeni. Dodatkowo dla osób słabowidzących i niewidzących został nagrany do odsłuchania audio przewodnik po wystawie. Wystawa oglądana on-line daje też możliwość znacznego powiększania zdjęć, co jest istotne przy najstarszych fotografiach Krynicy z pierwszej połowy XIX w., gdzie można odnaleźć nie-istniejące już dzisiaj budynki, inaczej zagospodarowane tereny czy nawet inny niż obecnie układ urbanistyczny. Na końcu prezentacji znajdują się bezpośrednie przekierowania do innych materiałów o drze M. Zieleniewski – quiz *Co wiesz o dr. M. Zieleniewskim i Krynicy?*, wystawy plenerowej i prelekcji.

W październiku odbyła się prelekcja historyczna pt. *Michał Zieleniewski w świetle rękopisów Biblioteki Jagiellońskiej w Krakowie*, którą poprowadził dr Paweł Brzegowy z Polskiej Akademii Umiejętności. Wykład połączony z prezentacją multimedialną pokazał materiały zgromadzone przez dra Zieleniewskiego, znajdujące się obecnie w Czytelni Rękopisów BJ. Kolekcja składa się z 10 tomów, zawierających publikacje o uzdrowisku, analizy wód mineralnych, wycinki prasowe, korespondencje do władz, instytucji i osób prywatnych, raporty finansowe, rysunki, karty pocztowe. Doktor Michał Zieleniewski pozostawił po sobie bogatą spuściznę dotyczącą rozwoju krynickiego uzdrowiska, innych polskich uzdrowisk i balneologii. Natomiast jest

niewiele znanych dokumentów, zdjęć czy pamiątek dotyczących jego życia osobistego. Dr Paweł Brzegowy podczas swojej pracy dokonał ciekawego odkrycia, odnajdując unikatowe, dotąd nieznanne materiały dotyczące życiorysu Michała Zieleniewskiego i Jego rodziny.

Wszystkie wydarzenia odbywały się w ramach projektu Patriotyzm Jutra 2021, na który Biblioteka otrzymała dofinansowanie z Muzeum Historii Polski, w ramach zdobytego grantu. Ponadto Stowarzyszenie Miłośników Krynicy, które z nami współpracuje przy tym projekcie wydało kartę historyczną poświęconą biografii i działalności dra Zieleniewskiego, przeznaczoną dla mieszkańców, uczniów, pasjonatów historii, turystów. Przedsięwzięcia związane z drem Zieleniewskim

są udostępnione na stronie internetowej, więc dostęp do tej wiedzy jest nieograniczony. Z naszych propozycji mogą skorzystać zarówno mieszkańcy Krynicy, goście uzdrowiska i inne osoby zainteresowane XIX w. historią Krynicy, które mieszkają w całej Polsce czy za granicą. Podjęte przez nas działania przyniosły też niespodziewane efekty - skontaktowali się z nami członkowie rodziny Zieleniewskich, którzy wzbogacili zebrane materiały swoimi zbiorami rodzinnymi. Ponadto po 120 latach światło dzienne ujrzały dotąd nieznanne dokumenty z życia M. Zieleniewskiego – powiedziała Magdalena Krzeszowska, dyrektor Biblioteki Publicznej w Krynicy-Zdroju.

A. Jarosz

Jadwiga Barger-Kulawik

Wspomnienia o moim Ojcu

Mój Tata urodził się w 1906 r. w Przemyślu. Jego rodzicami byli: Antoni Barger (trudno powiedzieć, skąd takie nazwisko; nigdy o tym nie rozmawialiśmy) i Wiktoria z d. Bieniasz pochodząca z Łańcuta. Jako

nauczyciel rozpoczął swoją pierwszą pracę w szkole w Sędziszowie Małopolskim, gdzie uczył fizyki, chemii i śpiewu (pracował również w okolicznych wioskach). Tam też poznał nauczycielkę Zofię Drozd, z którą wziął

Pamiątkowe tableau członków chóru „Echo” przygotowane z okazji 10-lecia jego powstania.

Bronisław Barger z członkami szkolnego chóru.

ślub w 1938 roku. Ja urodziłam się w r. 1939.

Po krótkiej służbie w wojsku szukał pracy i znalazł ją właśnie w Krynicy. Mieszkał jakiś czas w Krynicy Wsi. Później sprowadziliśmy się do niego razem z Mamą i zamieszkaliśmy w budynku nr 40 przy ulicy Lipowej (obecnie Piłsudskiego). Dom był podzielony na dwie części: w jednej znajdowały się mieszkania dla nauczycieli, w drugiej mieściła się szkoła podstawowa, do której przechodziliśmy tzw. „górá” na 4 piętrze, oraz stołówka i świetlica. Kiedy nastąpiła II Wojna Światowa, eksmitowano nas z mieszkania, ponieważ Niemcy przeznaczili je na swoje biura. Znaleźliśmy lokum w prywatnej willi „Ola”, przy ul. Zielonej. Tata uczył dzieci potajemnie (w pobliżu znajdowała się willa „Bajka”, gdzie mieściła się siedziba Gestapo). Cieszył się sympatią uczniów, odwiedzali Go „po cichu”, zwłaszcza w dniu imienin.

Po wojnie wróciliśmy do mieszkania przy Lipowej. Rodzice pracowali w szkole. Tata kochał muzykę - grał na skrzypcach, uczył śpiewu. Pamiętam, że skrzypce towarzyszyły Mu od zawsze, a w świat muzyki wprowadził go mój dziadek Antoni, który pracował w zakładach kolejowych w Nowym Sączu i tam założył orkiestrę. Tata szybko wybrał grupę dzieci obdarzonych dobrym głosem i stworzył chór szkolny.

Kiedy został dyrygentem krynickiego chóru „Echo” był bardzo szczęśliwy. W skład chóru wchodził mieszkańcy Krynicy w różnym wieku, nawet po kilka osób z jednej rodziny np. Górecy, Ziolkowie, Natkańscy, Pierzchałowie, Hejdyszowie. Próby odbywały się w Starych Łazienkach, początkowo 2 razy w tygodniu, a później tylko raz, w godzinach wieczornych. Chór występował w „Lwigródzie”, Sanatorium Wojskowym, Starym Domu Zdrojowym.

Tata jako dyrygent cieszył się ogromnym szacunkiem chórzystów; wszyscy czuli się jak w rodzinie. Organizowali spotkania z różnych okazji oraz Bale

Przebierańców. Pamiętam, że raz Tata miał strój w postaci butelki wody mineralnej (On był w środku) i w tym przebraniu szedł ulicami Krynicy. Kiedy miałam 7 lat, urodził się mój brat Zygmunt. Tato był ogromnie szczęśliwy z posiadania syna i po powrocie ze szkoły grał mu na skrzypcach, aby ukoić jego płacz, chociaż nie zawsze się to udawało. Po krótkim wypoczynku udawał się do szkoły, aby doskonalić grę na instrumencie, codziennie po dwie godziny. Muszę zaznaczyć, że jako wirtuoz skrzypiec był samoukiem i do wszystkiego doszedł swoją systematyczną pracą, a muzyka i gra na skrzypcach stała sensem jego życia. Dostał propozycję grania w Orkiestrze Zdrojo-

wej – najpierw w pięknej starej pijalni, a potem w nowej. Pragnął, bym rozwijała się muzycznie, więc kupił mi pianino marki Quanol (do tej pory chodziłam codziennie po południu do klasy, gdzie stał fortepian, i ćwiczyłam). Przez 3 lata, będąc uczennicą krynickiego Liceum, mogłam akompaniować Chórowi, gdyż podobno miałam bardzo dobre wyczucie muzyczne. Nawet soliści- kuracjusze zgłaszali się do mnie, prosząc o akompaniament, ale kiedy rozpoczęłam studia, stało się to niemożliwe. Dwukrotnie towarzyszyłam Chórowi podczas eliminacji powiatowych w Domu Kultury w Nowym Sączu, a po zakwalifikowaniu się, w Krakowie i było to dla mnie wielkie przeżycie. Nagrodą dla działalności zespołu stał się zbiorowy wypoczynek w Polanicy Zdroju, dzięki wsparciu finansowemu PPU, o które zabiegał mój Tata. Tam też Chór koncertował. W lecie odbywały się w Krynicy koncerty muzyczne dla kuracjuszy. Początkowo Tata miał status pierwszego skrzypka, a później został dyrygentem. Nawiązał kontakt z muzykami wysokiej klasy, głównie grającymi w Operze Bytomskiej na Śląsku. Potrafił załatwić u miejscowych władz nie tylko fundusze, ale i lokum dla artystów.

Ostatni Jego pobyt na Śląsku związany był ze skomplikowaną operacją pęcherzyka żółciowego. Tak bardzo się spieszył, aby spotkać się z muzykami w Bytomiu, że przyspieszył termin operacji, a organizm nie był na to gotowy. Zabieg się udał, ale po 7 dniach Tata niespodziewanie zmarł, chociaż prawie po 4 dniach tańczył na sali. Zmarł w wieku 70 lat i został pochowany w Sędziszowie Małopolskim. Na miejsce wiecznego spoczynku odprowadziła Go liczna grupa chórzystów, nie dowierzając, że ich kochany Dyrygent nie żyje.

Na zakończenie wspomnę, że mój Tata był również społecznikiem. Jako Członek Rady Spółdzielni Spożywców miał prawo głosu i przekazywał projekty służące poprawie życia mieszkańców Krynicy.

Niemiecki porządek w uzdrowisku cz. 2

Germanizacja nazw ulic

Ciekawostką w omawianej dokumentacji aktowej jest swoisty „protokół odbiorczy”, czyli wykaz ulic, uliczek, placów, pomników, pensjonatów oraz willi, te ostatnie z podziałem na kategorie (pisownia oryginalna). Są to trzy strony maszynopisu, niedatowane, z odręcznymi notatkami ołówkiem, zmienienie nazw polegało na dopisaniu „strasse” lub „gasse” do nazwy polskiej.

Ulice: Kraszewskistr.; Piłsudskistr.; Pułaskistr. (obok znak zapytania)

Uliczki: Dra Ebersagasse; Słonecznagasse; Źródlanagasse; Granicznagasse; Cmentarnagasse; Polnagasse; Dra Dietlagasse; Pierackigasse; Kościuszkigasse; Ogrodowagasse; Widokgasse; Narutowiczagasse; Zieloniewskigasse; Kościelnagasse; Podgórnagasse: Jastrzębiagasse; Jasnagasse; Zielonagasse (obok odręcznie wpisane nazwy niemieckie, przy czym przy nazwisku Pierackiego i Narutowicza czerwone podkreślenie wraz z wyjaśnieniem „polski minister”)

Place: Treter (Deptak) – Promenade

Pomniki: Mickiewicza, Dietla, Pułaskiego, Kraszewskiego, tablica upamiętniająca Piłsudskiego na ścianie Starego Domu Zdrojowego

Fundacje: Offiziers-Erholungsheim (O.D.W.) Oficerski Dom Wypoczynkowy

Lehrstiftung (Kolonja Nauczycielska)

Poststiftung (Dom Pocztców)

Sparkassenstiftung (Zw. K.K.O.) (Związek Komunalnych Kas Oszczędności)

Lehrstiftung (T.N.S.W.) Towarzystwo Nauczycieli Szkół Średnich i Wyższych

Verband d. Steueramtbeamten (Skarbowka) Stowarzyszenie Urzędników Podatkowych

Katholikenhaus (Dom Katolicki)

Genesungsheim Lwigród (ZUS)

Verein d. Goldenenkreuz (Świt)

Eisenbahnerhaus (Kolejowy Dom Zdrojowy)

Wohnungsverband (Nasze Zdrowie)

Nonnenheim (Ochronka - S.S. Służebniczki)

Nonnenheim (Ochronka - św. Elżbiety)

Kinderheim (Sierociniec)

Nonnenheim (Pogoń) (Dom zakonny)

Pfarre (Plebania)

Pensjonaty i wille:

I. kat.:

Boży Dar, Baśka-Nuna, Czerwony Dwór, Cis, Carlton, Dom Zdrojowy, Eldorado, Farys, Goplana, Hanka, Jazoga, Jagiellonka (polski król), Kaprys, Kryniczanka, Kasztelanka, Lotos, Liliana, Mimoza, Maria, Małopolanka, Nasz Dom, Odaliska, Orion, Paradis, Stella, Szczęsna, Soplicowo, Trumf, Vogiel (żydowski), Wisła

II. kat.:

Adria, Bellemonte, Belweder, Bajka, Dniestrzańska, Daneczka, Erwina II, Echo, Flora, Grunwald, Hel, Józefa, Iwonka, Jurand, Koleta, Lidia, Lwowianka, Mewa, Maraton, Meran, Miła, Markiza, New-York, Ostoja, Polska Korona, Podhale, Przysań, Renesans, Riwierka, Reduta, Storczyk, Światowid, Siedlisko, Splendit, Tosca, Trzy-Róże, Witoldówka, Zgoda, Zośka, Złocień, Zofiówka, Zamek, Znicz

III. kat.:

Astoria, Alpejska, Akacja, Alina, Anna, Bławatek, Beskid, Borgenicht, Biały Orzeł, Biała Róża, Braunfeld (żydowski), Bogusława, Bellevue, Centralny, Dziunka, Dana, Dąbrówka, Emilia, Erwina, Giewont, Grand, Gwiazda, Góral, Grażyna, Halinówka, Jabłoń, Jasna, Janka, Janina, Krakowianka, Karmel, Krzysia, Kampa-nula, Krakowska, Karpacka, Kosynier, Krakus, Kościus-zko, Krystyna, Królewianka, Limba, Leśniczanka, Litwinka, Leśna Polana, Dora-Łazarski, Pod Matką Boską, Metropol, Marzenie, Marta, Michałowka, Natalia, Niespodzianka, Biały Dom, Orle Gniazdo, Oaza, Podhalanka, Petryszanka, Perłka, Paryżanka, Podlasie, Polna, Royal, Romanówka, Rzymianka, Stanisława, Sienkiewiczówka, Słońce, Szczerbiec, Szarotka, Słotwinianka, Sokolica, Stefania, Tel-Awiw, Tatrzańska, Tatarska, Urszula, Węgierska Korona, Węgier, Wilnianka, Wawel, Wenus, Wielkopolanka, Zalesie, Zofia, Zegar, Złota Brama, Zdzisława, Zachęta, Żelazówka

IV. kat.:

Marianek, Andrzejówka, Braff (żydowski), Brzozowianka, Betlejemka, Bracia Kryniccy, Dwór, Dworek, Gruszka, Garberówka, Hojniakówka, Irenka, Indyjska, Jerzy, Jaskółki, Japonka, Jerychonka, Jasny Domek, Krasnoludek, Konstantynówka, Katarzyna, Kruk, Piast, Kostyszanka, Kalina, Amelia, Lidusia, Löwi (żydowski), Lipa, Lubka, Łodzianka, Malutka, Marianówka, Maruseńka, Maryśka, Nadzieja, Nuska, Nelka, Palma, Pomorzanka, Pietrusia, Różanka, Ringówka (żydowski), Rotenberg (żydowski), Reich (żydowski), Raj, Rusaleczka, Rusalka, Róża, Szymanówka, Stokrótko, Słoneczna, Sobieski, Schancer, Sokół, Świtezianka, Sosnowka, Tymurówka, Uroczka, Ustroń, Wersal, Warszawska, Wenecja, Wronówka, Wanda, Wrzos, Zielonka, Zakopianka, Zorza, Zbyszko, Melsztyn, Anna Maria, Lira, Iza

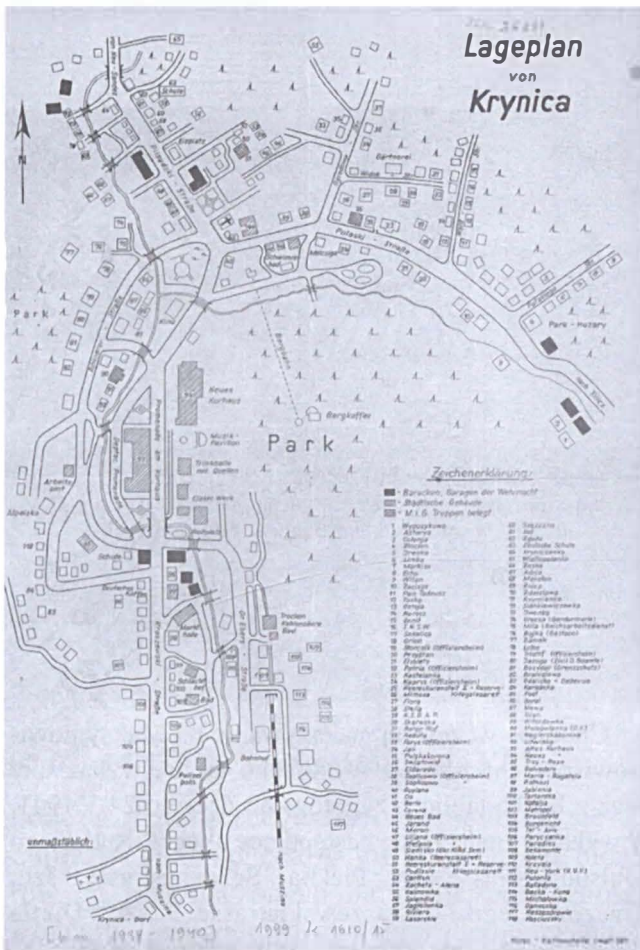
Razem: 236 obiektów

Hotele: Nowy Dom Zdrojowy (Neue Kurhotel), Patria, Balladyna, Polonia

Pierwsze wytyczne GG w sprawie nadawania nazw ulicom opracowano na początku 1940 roku. Ustalono

wówczas, iż w gminach czysto polskich lub ukraińskich należy zaniechać przemianowywania ulic przy użyciu nazwisk przywódców ruchu i wybitnych dowódców wojskowych. Wskazano natomiast wyjątek. Jeśli takie przemianowanie już nastąpiło, zmiana miała być utrzymana. Pierwsze pismo w tej sprawie, datowane na 29.I.1940, wystosowane przez Szefa Wydziału Spraw Wewnętrznych Dystryktu Krakowskiego Generalnej Guberni, dotarło do Zarządu Miejskiego 13.II.1940. Mniej więcej w tym samym czasie nadeszło drugie pismo, z datą 10.II.1940, z Wydziału Powiatowego w Nowym Sączu, podpisane przez kierownika Wydziału mgr. Kobaka, powołujące się na rozporządzenie Szefa Dystryktu Krakowskiego z dnia 29.I.1940. O ile list z Krakowa napisany był w języku niemieckim, do pisma z Nowego Sącza dołączono tłumaczenie na język polski.

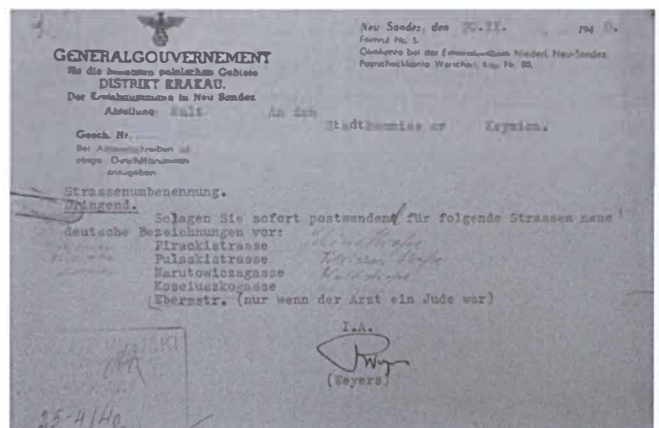
Plan Krynicy z 1939/1940 roku. Widoczne błędy w pisowni polskiej. Można odnaleźć większość obiektów wymienionych w spisie. Biblioteka Narodowa, sygnatura ZZK 26 257.

Takie dość umiarkowane podejście do kwestii nazw w strefie publicznej nie trwało jednak długo. Dnia 1 sierpnia 1940 w Krakowie odbyła się konferencja Generalnego Gubernatora Hansa Franka i jego zastępcy Josefa Bühlera na temat germanizacji nazewnictwa w GG. Ustalono wówczas między innymi, że od 1 września 1940 każdy reprezentacyjny plac w miastach ma nosić nazwę „Adolf Hitler Platz”, a nazwy ulic i innych placów mają być przemianowane na niemieckie.

Wydział Spraw Wewnętrznych GG, z datą 22 sierpnia 1940, wydał rozporządzenie dla wszystkich szefów dystryktów z nakazem przemianowywania ulic i placów. Termin składania przez starostów powiatowych i komisarzy miejskich wniosków z proponowanymi zmianami wyznaczono na dzień 20 września 1940. Rozporządzeniu towarzyszy pismo Szefa Dystryktu Krakowskiego, podpisane przez dr. Buchmüllera, adresowane do starostów i komisarzy w sprawie przemianowania ulic z terminem nadsyłania wniosków do 18.IX.1940. Odręczny dopisek „Dla komisarza miejskiego w Krynicy”. Trzystronicowy załącznik do pisma zawierał przykłady nazw ulic zakazanych w Krakowie, m.in. ul. Grunwaldzka jako miejsce bitwy z Niemcami opisaną przez Sienkiewicza w powieści „Krzyżacy”, nazwy ulic od osób pochodzenia żydowskiego, czy polityków jak Bronisław Pieracki oraz Ignacy Paderewski. Napomniano także, by tłumacząc polskie nazwy, zwracać uwagę na gramatykę języka niemieckiego (np. Plac Kossaka to Kossak-Platz, a nie Kossaka-Platz).

Przemianowanie ulic wiązało się w sposób naturalny ze zmianą tablic z ich nazwami. Komisarz miejski, z datą 9.IX.1940, wysłał do Wydziału Budowy Dróg zapytanie o obowiązujące wzory. W odpowiedzi z dnia 17.IX.1940, kierownik nowosądeckiego oddziału, Hugo Schmidt polecił zastosować się do odpowiednich przepisów kodeksu drogowego III Rzeszy z 13.XI.1937 r. Jednocześnie zaznaczył, iż wspomniane tablice i znaki należy wykonać we własnym zakresie, a następnie przedłożyć fakturę w celu uzyskania refundacji. Pismo to wpłynęło do Zarządu Miejskiego w Krynicy dnia 27.IX.1940.

Dnia 17.IX.1940 z Wydziału Wewnętrznego GG wyszło pismo podpisane przez Englera, adresowane do starosty powiatowego w Nowym Sączu, informujące o przedłużeniu terminu składania wniosków o przemianowanie ulic i placów do dnia 1.10.1940. Na piśmie widnieje odręczna notatka „Dla komisarza miejskiego w Krynicy”.

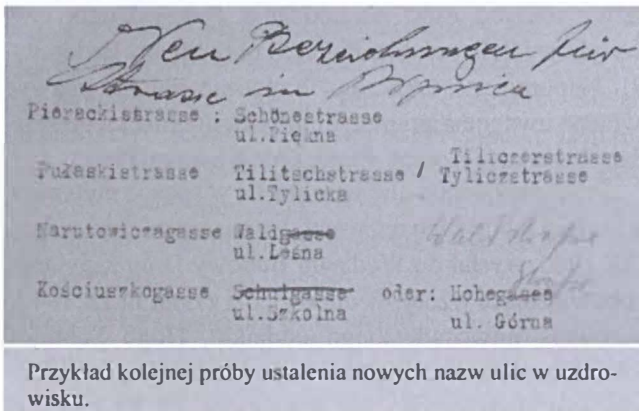

Na oryginalnym piśmie starosty ołówkiem dopisano propozycje zmian nazw ulic. Zwraca uwagę omyłkowo przybita data wpływu pisma do Zarządu Miejskiego, tj. 1(?)X. 1930(!).

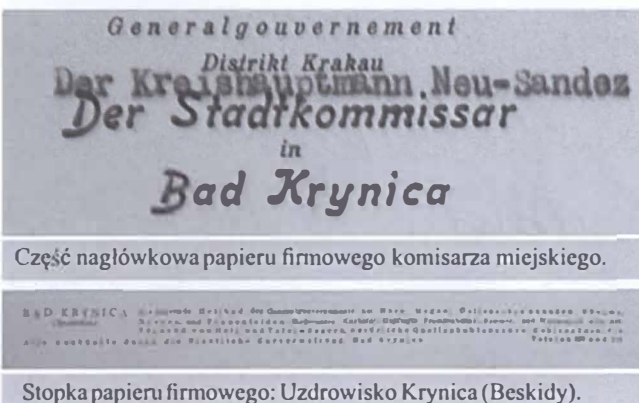

Na podstawie tej korespondencji można przypuszczać, że z uzdrowiska nie nadeszło żadnych propozycji zmian, czekali bowiem na odpowiedź w sprawie wzoru tablic. Dnia 20 września starosta nowosądecki, w piśmie do komisarza miejskiego w Krynicy, z adnotacją „Pilne (dringend)”, nakazał przemianowanie następujących ulic na niemieckie: Pierackiego, Pułaskiego, Narutowicza, Kościuszki oraz Ebersa z uwagą „jeśli był Żydem”.

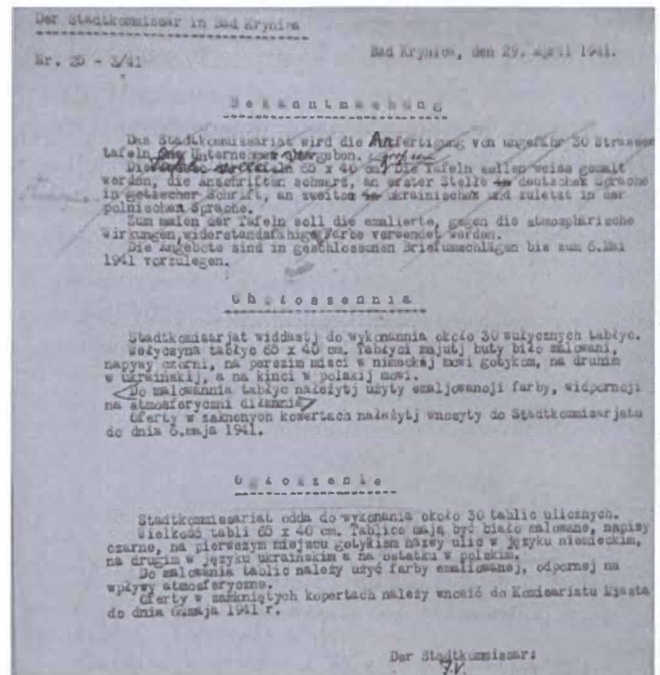
Dnia 4.X.1940 z Krynicy wysłano odręczną odpowiedź wyjaśniając, że dr Ebers nie był Żydem (Dr Ebers war keine Jude) oraz proponując przemianowanie Pierackistrasse na Schoenstrasse; Pułaskistrasse na Tyliczerstrasse; Narutowiczgasse na Waldstrasse oraz Kościuszkostasse na Schulstrasse lub Hohestrasse.

W piśmie z dn. 11.12.1940, podpisanym przez Weyersa, starostwo powiatowe nakazało przemianowanie ulic najpóźniej do 31.12.1940, zgodnie z wcześniejszym rozporządzeniem Dystryktu Krakowskiego, podając równocześnie na odwrocie strony wykaz nazwisk zabronionych, w tym zakreślone nazwisko Pieracki. Do pisma dołączono „Do wiadomości” ponad 20-stronicowy załącznik datowany na 6.12.1940 wraz z obszernymi wyjaśnieniami jakich nazw i dlaczego nie można używać, np. Pieracki, Kościuszko, Pułaski, Narutowicz, natomiast przy nazwisku Piłsudskiego widnieje adnotacja „utrzymać”. Pismo wpłynęło do Zarządu w Krynicy dopiero dn. 30 stycznia 1941, niemożliwe więc było dotrzymanie podanego w nim terminu grudniowego poprzedniego roku.

Przygotowania do przetargu trwały 3 miesiące. Dnia 29 kwietnia 1941 ogłoszono przetarg ofertowy na wykonanie ok. 30 tablic ulicznych, o wymiarach 65x40 cm. Na białym tle nazwy ulic miały być w czarnym kolorze, na pierwszym miejscu gotykiem w j. niemieckim, następnie ukraińskim i na końcu polskim. Emalia musiała być odporna na wpływy atmosferyczne. Termin składania ofert wyznaczono na 6 maja 1941, potem przedłużono do 13 maja.

Ogłoszenie przetargu w języku niemieckim, ukraińskim i polskim. Zwracają uwagę poprawki i skreślenia w tekście niemieckim. Być może dlatego, że najpierw powstał tekst w języku polskim, a potem dokonano przekładu na pozostałe języki. Spośród kilku zasugerowanych nazwisk oferentów, tylko dwóch odpowiedziało na ogłoszenie (bądź zachowały się tylko dwie oferty). Jednym z nich był Józef Rybarski, właściciel zakładu malarskiego i lakierniczego w Krynicy, który 12 maja złożył ofertę z wyceną 22 zł za jedną tablicę.

Chociaż wcześniej nakazywano p. Maksymowiczowi natychmiastowe wykonanie tablic, wykaz ulic wraz z liczbą tablic przygotowano dopiero 24.V.1941. W wykazie znalazły się następujące ulice: Piłsudskiego – Piłsudskistrasse 4 szt.; Piękna – Schoenstrasse 3 szt.; Kraszewskiego – Kraszewskistrasse 3 szt.; Dietla – Dietlstrasse 2 szt.; Tylicka – Tyliczerstrasse 4 szt.; Dr. Ebersa – Ebersstrasse 2 szt.; Graniczna – Grenzgasse 2 szt.; Słoneczna – Sonnengasse 2 szt.; Polna – Feldstrasse 1 szt.; Jastrzębia – Habichtgasse 2 szt.; Podgórna – Bergstrasse 1 szt.; Kościelna – Kirchstrasse 1 szt.; Ogrodowa – Gartenstrasse 1 szt.; Leśna – Waldstrasse 2 szt.; Zieleniewskiego – Zieleniewskistrasse 2 szt.; Rzeźniana – Schlachthausgasse 1 szt.; Cmentarna – Friedhofstrasse – nie podano liczby tablic; Źródłana – Quellenstrasse 1 szt. oraz Górna – Hohestrasse 2 szt. Razem 36 tablic.

Zyta Turek
cd. w następnym numerze

WYDARZENIA • WYDARZENIA • WYDARZENIA • WYDARZENIA

02.06 - 13.06 - VI Krynicki Rajd Rowerowy

W dniu 2 czerwca, po raz szósty grupa rowerzystów z Krynicy-Zdroju wyruszyła w trasę z Krynicy Morskiej do swojego rodzinnego miasta. Wydarzenie ma na celu nie tylko promocję obydwóch miejscowości, ale także zdrowego trybu życia i aktywności fizycznej. Zakończenie VI Krynickiego Rajdu Rowerowego miało miejsce 13 czerwca 2021 r. w Parku im. Romana Nitribitta w Krynicy-Zdroju.

04.06 - Doka Downhill City Tour Krynica-Zdrój - Festiwal Rowerowy

Po raz pierwszy w Krynicy-Zdroju odbył się weekend pełen rowerowych wrażeń. Downhill – ekstremalna odmiana kolarstwa górskiego - zyskuje na popularności, a jego miejska odmiana nie pozostaje w tyle. Na trzydniowym festiwalu uczestnicy mogli spróbować swoich sił zarówno na kamienistej trasie leśnej, jak i na stromych schodach.

28.06-28.08 – Krynica Źródłem Kultury

W dniach od 26 czerwca do 28 sierpnia 2021 w Pijalni Głównej w Krynicy-Zdroju odbyła się kolejna edycja cyklu Krynica Źródłem Kultury. Na scenie Pijalni można było zobaczyć 17 koncertów, takich artystów jak Daria Zawiałow, Andrzej Piaseczny, Kwiat Jabłoni, Cleo, Lady Pank, Zalewski, Lemon, Organek, Roksana Węgiel, Dżem, Kasia Kowalska, Ralph Kamiński, Sanah, Kazik, Łąki Łan czy IRA. Cykl Krynica Źródłem Kultury 2021 zakończył koncert Muńka i przyjaciół.

07.08 - 14.08 - 54. Festiwal im. Jana Kiepury

Podczas tegorocznego festiwalu odbyły się 23 imprezy i kilka koncertów towarzyszących, plenerowych, przeznaczonych dla młodej publiczności. Koncerty festiwalowe zostały zadedykowane w hołdzie Janowi Kiepurze, którego 55. rocznicę śmierci obchodzono w sierpniu tego roku. Przez osiem dni festiwalu, na estradach Pijalni Głównej i Starego Domu Zdrojowego wystąpiły największe gwiazdy, m.in. Małgorzata Walewska i Andrzej Dobber, Grażyna Brodzińska, Michael Kleitman, Roby Lakatos, a także Orkiestra Filharmonii Krakowskiej.

01.09 - Cyber SEC European Cybersecurity Forum

Po przeniesieniu Forum Ekonomicznego do Karpa-

cza, w Krynicy po raz pierwszy zorganizowano konferencję na temat cyberbezpieczeństwa. Wśród poruszanych tematów znalazły się m. in. projekty inteligentnej łączności w ramach Inicjatywy Trójmorza, budowanie zdolności w zakresie cyberbezpieczeństwa, rozwój inteligentnych miast oraz bezpieczny rozwój 5G.

3-5.09 - Europejski Festiwal Biegowy

W pierwszy weekend września (w dniach 3-5.09.2021) w Krynicy mała miejsce premierowa edycja Europejskiego Festiwalu Biegowego. Organizatorem głównym wydarzenia była Fundacja Na Ratunek. Zawody odbyły się pod patronatem Marszałka Województwa Małopolskiego, Miasta Krynicy -Zdroju oraz Uzdrowiska Krynica-Żegiestów S.A. Podczas zawodów rozegrano pięć biegów, cztery o charakterze górskim, w tym dwa na dystansach ultra maratońskich oraz dziesięciokilometrowy bieg uliczny. Dużą popularność zyskały także biegi dla dzieci, w wieku szkolnym i przedszkolnym.

25.09 - IX Hubertus Krynicki

Po raz kolejny na krynickim deptaku Okręg Nowosądecki Polskiego Związku Łowieckiego zorganizował to wydarzenie, przy udziale Burmistrza Krynicy-Zdroju i Klubu Myśliwych w Krynicy. Po uroczystej Mszy Świętej w Kościele pw. Św. Antoniego Padewskiego w Krynicy-Zdroju, na deptaku na uczestników czekało mnóstwo atrakcji: występy zespołów muzycznych, pokaz psów myśliwskich, stoisko gastronomiczne z potrawami z dziczyzny i kuchni regionalnej oraz wiele innych.

11.11 - Narodowe Święto Niepodległości

Tegoroczne obchody Narodowego Święta Niepodległości w Krynicy rozpoczęły się od Mszy Świętej za Ojczyznę w Kościele Zdrojowym pw. WNMP. Następnie uczestnicy złożyli kwiaty pod tablicą Marszałka Józefa Piłsudskiego. Po uroczystościach pod tablicą w Sali Balowej Starego Domu Zdrojowego, odbyła się akademie niepodległościowa przygotowana przez Centrum Kultury w Krynicy-Zdroju, podczas której wystąpił zespół Wokalny Krynicy Seniorzy oraz Grupa Teatralna Berest.

Cztery oblicza książki, nie licząc czytania

Cztery oblicza książki, nie licząc czytania to ciekawe wydarzenia kulturalne, które łączą czytanie z różnymi formami ekspresji twórczej oraz rozrywki. Pod takim tytułem Biblioteka Publiczna w Krynicy- Źdroju realizowała od lutego do październik br. projekt Ministerstwa Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu, program Partnerstwo dla Książki.

Warsztaty teatru cieni z Hubertem Śliwińskim.

W ramach projektu odbyły się warsztaty teatru cieni dla młodzieży prowadzone przez poetę i kompozytora Huberta Śliwińskiego, warsztaty rysowania i tworzenia komiksu dla dzieci i seniorów, które poprowadził rysownik, karykaturzysta Szymon Teluk. Zorganizowano także spotkania autorskie – on-line z autorką wierszy dla dzieci – Ireną Ligęzą oraz poetą i pisarzem Adamem Ziemińskim. Pracownicy i wolontariusze nagrali czytanie utworów pani Ireny Ligęzy. Można je odsłuchać na stronie internetowej i kanale YT biblioteki. Dzieci z Tylicza wzięły udział w spotkaniu i warsztatach, które w plenerze – przed siedzibą tylickiej biblioteki - poprowadziła Joanna Krzyżanek. Biblioteka wprowadziła także nową ofertę – wypożyczanie gier planszowych w specjalnie skompletowanych zestawach BIBLIO- tęczkach (książka, gra, zabawa), przeznaczonych do wspólnego korzystania przez rodziny czy grupy osób.

Spotkanie autorskie z Ireną Ligęzą poprowadziła Magdalena Kraszewska-Kot z książkami „Drzewiec”.

Celem całego przedsięwzięcia było rozszerzenie zakresu usług biblioteki i dostosowanie jej do zachodzących zmian oraz potrzeb czytelników. Wszystkie działania, dzięki wykorzystaniu nowych technologii, mogły być realizowane bez względu na obostrzenia sanitarne.

Spotkanie z Joanną Krzyżanek w Tyliczu.

Główną ideą tych propozycji było pokazanie książki z zupełnie innej strony, nie tylko związanej z czytaniem, ale z różnymi formami ekspresji twórczej oraz rozrywki. Warto zaznaczyć, że filmowe relacje z wydarzeń są udostępnione do obejrzenia na kanale YouTube biblioteki, także dla osób ze specjalnymi potrzebami, ponieważ spotkania on-line były tłumaczone w języku migowym, a pozostałe filmy mają zamieszczoną deskrypcję tekstową.

Warsztaty rysowania dla seniorów z Szymonem Telukiem.

Działania dofinansowano ze środków Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu pochodzących z Funduszu Promocji Kultury.

Galeria zasłużonych Kryniczian

Przy alei prowadzącej na Deptak, na murze przed restauracją „Pod Zieloną Górką” zostały umieszczone tablice herbowe *Zasłużeni dla uzdrowiska* z podobiznami osób, które na przestrzeni ponad 200 lat istnienia uzdrowiska, położyły największe zasługi dla rozwoju Krynicy- Zdroju. Niektórzy z nich mieszkali tutaj na stałe, inni przybywali sezonowo, ale poświęcili kilkadziesiąt lat swojej pracy na rzecz uzdrowiska. Byli to: Baltazar Hacquet, Franciszek Stirba, Józef Dietl, Michał Zieleniewski, Józef Znamirowski, Henryk Ebers, Franciszek Kmiotowicz, Rudolf Zuber, Leon Nowotarski, Julian Zawadowski.

Fot. S. Kubas

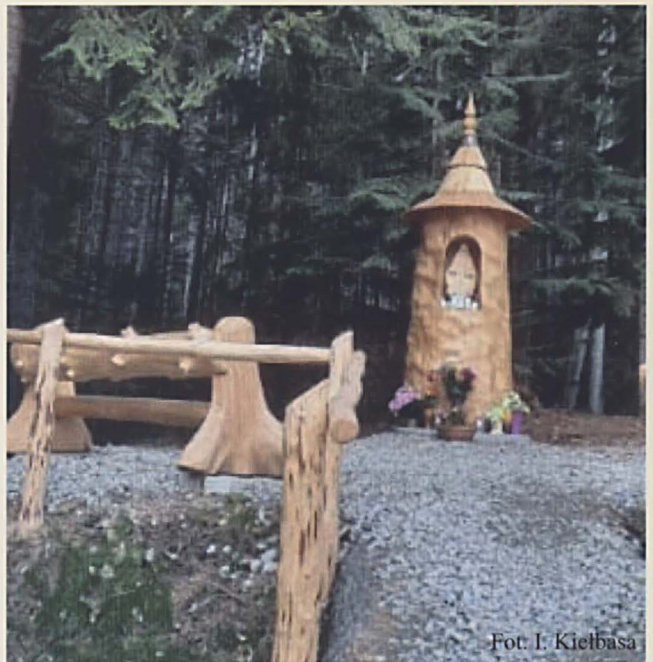

Fot. S. Kubas

Kolejną nową realizacją, przybliżającą historię Krynicy, są podświetlane tablice umieszczone przy Bulwarach Dietla, wzdłuż Kryniczanki, przed poszczególnymi zabytkowymi willami z XIX w. i budynkami z okresu międzywojennego. Zawierają informacje i ciekawostki na temat powstania m. in. Wisły, Willi Tatrzńskiej, Witoldówki, czy Małopolanki. Zabudowę rejonu dawnego „Zarzecza” można również obejrzeć w miniaturowej usytuowanej przed wejściem na Deptak.

Kapliczka „Pod trzema sosnami”

W pobliżu drogi rowerowej i spacerowej prowadzącej przez las od szczytu Źródlanej do Szczawicznego można napotkać drewnianą kapliczkę w kształcie ula, poświęconą Matce Bożej. Zbudowanie kapliczki wśród rosnących wokół różnych gatunków drzew: jodeł, sosen, świerków, modrzewia, cisu, buka i dębu oraz leśnych krzewów: jałowca i kłokoczki południowej to pomysł pana Wiesława Nowaka, leśniczego z Leśnego Zakładu Doświadczalnego w Krynicy. Wykonali ją z drzewa jodłowego, wspólnymi siłami pracownicy leśni z Wojkowej: Stanisław Syjud, Jan Syjud, Franciszek Pustułka i Antoni Pustułka. Figurę Matki Bożej wyrzeźbił w drzewie lipowym Eugeniusz Wolak z Powroźnika. Kapliczka została poświęcona w przeddzień Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, 14 sierpnia 2020 r. przez księdza Pawła Gruszkę z parafii p.w. św. Antoniego, z udziałem wielu wiernych. Pomysłodawca i budowniczości tego pięknego zakątka modlitwy chcieli wyrazić swoją wdzięczność: za pontyfikat św. Jana Pawła II w 100. rocznicę Jego urodzin oraz za posługę kapłańską bł. ks. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w 39- rocznicę śmierci. Przyświecały im również intencje patriotyczne: uczczenie 100-lecia „Cudu nad Wisłą”, ale także zawierzenie się Matce Bożej w obecnym czasie i prośby o ustanie panującej epidemii koronawirusa.

Fot. I. Kielbasa

Warto powędrować w to niezwykle miejsce, pieszo bądź na rowerze, zwłaszcza, że po drodze znajduje się kilka źródełek wody, altanka, ławki. Warto też pamiętać, aby nie palić zniczy ze względu na niebezpieczeństwo wywołania pożaru w lesie!

Jan Pawlikowski
Stowarzyszenie Miłośników Krynicy

Biblioteka Publiczna Gminy Krynicy-Zdroju
otrzymała w 2021 r. dofinansowanie na zakup nowości wydawniczych w kwocie

13 461,00 zł

Zrealizowano ze środków finansowych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa

O DRUKU WIEMY WSZYSTKO POLIGRAFIA

Urszula Jasnosz

OFERUJEMY:

- skład komputerowy • profesjonalny druk cyfrowy na maszynach XEROX
- opracowywanie graficzne projektów
- kalendarze trójdzielne od 1 szt
- druk etykiet • druk akcydensów, plakatów, ulotek i widokówek
- druk książek • druk gazetek • druk katalogów
- druk naklejek • druk wizytówek i papierów firmowych
- druk oraz wycinanie pudełek i opakowań kartonowych
- w ofercie również strony internetowe

PPHU "JAS-POL"

ul: Kopernika 31A 33-383 Tylicz
tel. 18 472 51 50 • fax 18 472 51 52

www.jas-pol.pl e-mail: jas-pol@jas-pol.pl

ZAPAMIĘTAJ! NASZĄ GAZETĘ KUPISZ:

- ▶ w bibliotece głównej (Al. inż. L. Nowotarskiego 1)
- ▶ w Filii nr 1 (ul. Czarny Potok 27)
- ▶ w Filii nr 3 (ul. Źródłana 39)
- ▶ w bibliotece w Tylliczu (ul. Rynek 1)
- ▶ w sklepie PSS (ul. Tysiąclecia 6)
- ▶ w sklepie obuwniczym P. Wiśniowskich
- ▶ w kawiarni „Lilianka” (ul. Piłsudskiego 9)
- ▶ w Delikatesach Centrum (ul. Czarny Potok 8a)
- ▶ w Delikatesach Centrum (Pasaż Krynicki)
- ▶ w hurtowni „Asort” (ul. Nadbrzeżna 2)

„Krynckie Zdroje” - gazeta lokalna • ISSN 1234-2394 • wydaje: Biblioteka Publiczna Gminy Krynicy-Zdroju

Adres redakcji: Al. Inż. L. Nowotarskiego 1, 33-380 Krynica-Zdrój, tel. (18) 471 22 03,
Krynckie_zdroje@wp.pl
www.bibliotekakrynica.pl
bbibliotekakrynica@wp.pl

Redaktor naczelny: Agata Jarosz, z-ca red. naczelnego: Magdalena Krzeszowska
Redaguje kolegium w składzie: Małgorzata Pomietto, Joanna Moskała, Ewelina Wódkiewicz

Redakcja nie zwraca niezamówionych materiałów, zastrzega sobie prawo skracania materiałów i opatrywania ich własnymi tytułami.
Zamówienia na zamieszczenie płatnych reklam firm, instytucji i osób prywatnych, a także klepsygr i nekrologów osób bliskich w siedzibie redakcji.

Skład komputerowy, druk: P.P.H.U. Jas-Pol Poligrafia, 33-383 Tylicz, ul. Kopernika 31 A, tel. (18) 477 74 80
Żadna część „Krynckich Zdrojów” nie może być przedrukowywana, ani w jakikolwiek inny sposób reprodukowana, czy powielana mechanicznie,
fotooptycznie, zapisywana elektronicznie lub magnetycznie, ani odczytywana w środkach publicznego przekazu bez pisemnej zgody wydawcy.
Redakcja nie odpowiada za treść reklam i ogłoszeń.